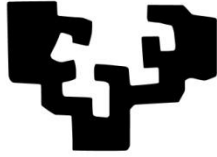

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

LETREN
FAKULTATEA
FACULTAD
DE LETRAS

GRADU AMAIERAKO LANA

Euskara-Gaztelania literatura- itzulpenaren bilakaera XXI. mendean

Ainhoa Urruzola Puignau

Itzulpengintza eta Interpretazioko Gradua

2017-2018 ikasturtea

Tutorea: Koldo Biguri Otxoa de Eribe

Hizkuntzalaritza eta Euskal Ikasketak Saila (HEIS)

Aurkibidea

Laburpena	1
Sarrera	3
Datu-basea	5
Datuen azterketa	10
Argitalpenak.....	10
Itzultzaile-motak	13
Argitaletxeak	19
Testu mota.....	23
Ondorioak	29
Eranskinak	33
I. eranskina: haur eta gazte narratiba.....	33
II. eranskina: helduentzako narratiba	42
Bibliografia	52

Grafikoen eta taulen aurkibidea

1. grafikoa: argitalpenen bilakaera urtez urte	10
2. taula: 2007ko diru-laguntzen ebazpena	11
3. grafikoa: gehien itzultitako egileak XXI. mendean	12
4. grafikoa: itzultzaile-moten bilakaera urtez urte	13
5. grafikoa: XXI. mendeko itzultzaile alografo oparoenak.....	15
6. grafikoa: itzultzaile-moten banaketa.....	16
7. grafikoa: XXI. mendeko autoitzultzaile oparoenak	16
8. grafikoa: argitaletxeen bilakaera urtez urte.....	20
9. grafikoa: barne-produkzioa	20
10. grafikoa: kanpo-produkzioa	20

11. grafikoa: argitaletxeen bilakaera.....	22
12. grafikoa: testu moten bilakaera urtez urte.....	24
13. grafikoa: helduentzako narratibaren bilakaera argitaletxeen arabera	25
14. grafikoa: haur eta gazte narratibaren bilakaera argitaletxeen arabera	26

Laburpena

Lan honen helburua XXI. mendeko Euskara-Gaztelania literatura-itzulpenaren bilakaera aztertzea da. Helburu hori lortzeko datu-base bat osatu dugu, eta argitalpen orokorrak aztertzeaz gain, funtsezkoa iruditu zaigu itzulpen argitaratuen ezaugarri batzuen bilakaera ikertzea: itzultzaile-motak, argitaletxeak eta testu motak.

Horretarako, aurkezpen orokor baten ondoren, lanari datu-basearen nondik norakoekin emango diogu hasiera. Hasteko, datu-base bat zertan datzan azalduko dugu, eta jarraian, datuen bilduma osatzeko finkatu ditugun irizpideak azalduko ditugu:

Lehenik, bilaketa XXI. mendera eta narratibara mugatu dugu, eta datu-basea osatuko duten argitalpenak lehen edizioak izango dira.

Bigarrenik, itzultzaile-motak hiru motatan banatu ditugu (autoitzultzailea, itzultzaile alografoa eta kolaborazioa), eta Euskal Autonomia Erkidegoko eta Nafarroako argitaletxeak multzo batean sartu ditugu eta Estatuko argitaletxeak beste batean. Argitaletxeen bi multzo hauen literatura-sistemak desberdinak dira, eta banaketa honen bidez, erabilitako jokamoldeak ikusi nahi izan ditugu. Hari beretik, bilaketan Hego Ameriketako zenbait argitalpen jaso ditugunez, horiek beste multzo batean sartu ditugu.

Honekin batera, testu motak haur eta gazte narratiban eta helduentzako narratiban banatu ditugu. Horrez gain, bildu ditugun beste datuak aipatuko ditugu, eta atal honekin amaitzeko, datu-basea osatzeko erabili ditugun iturriak azaldu eta bildumarako datuak betetzerako orduan izan ditugun arazoak aztertuko ditugu.

Ondoren, datu-basearen informazioa aztertzeari ekingo diogu. Azterketa lau arlotan banatu dugu: lehenengoa, argitalpenei dagokiena izango da; jarraian, itzultzaile-motak izango ditugu; ondoren, argitaletxeak; eta azkenik, testu motak. Arlo bakoitzeko datuei euskarri bisual bat emateko asmoarekin zenbait grafiko erantsi ditugu, eta hauen bidez, emaitzak zehaztasun handiagoarekin aztertuko ditugu. Ikerketa euskarazko narratibaren gaztelaniarako itzulpenen bilakaeran oinarritu dugu, eta bilakaerarekin lotura duten beste zenbait ezaugarri aztertu ditugu, esaterako, mende honetako euskal idazle itzulienak, itzultzaile alografo oparoenak eta hauek duten harremana argitaletxe eta idazleekin, kolaborazioak eta autoitzulpenak duten harreman estua eta autoitzulpenaren garrantziaren zergatia.

Azterketa bukatuta, atera ditugun ondorioak aipatuko ditugu. Zenbait ondorio orokorrak dira, eta gainerakoak arlo bakoitzean jaso ditugunak. Gainera, datu-base eta ikerketa honen bidez, XXI. mendeko bilakaeraren azterketari eman diogu hasiera, hau da, ikerketa gure mendeko lehen hamazazpi urteetan oinarritu da. Hala ere, aztergai dugun mende osoko bilakaera zein izan den jakin ahal izateko, hurrengo urteetako argitalpenak jaso egin beharko dira eta horrek argitalpenen jarraipen sakon bat behar izango du.

Lana bukatu aurretik, datu-baseko argitalpenak eranskinetan ipini ditugu. Argitalpenak haur eta gazte narratiban eta helduentzako narratiban banatuak daude, eta sailkapena urtez urtekoa eta alfabetoaren arabera da. Lanaren amaieran, bibliografiaren atalean, erabili ditugun ikerketa eta materialak bildu ditugu.

Sarrera

Euskal literaturak zenbait oztupo izan ditu historian zehar, izan ere, Francoren erregimenaren ondorioz, literaturak ezin izan zuen aurrera egin (Jaka, 2005). Garai horren amaieraren ondoren, Euskal Autonomia Erkidegoak eta Nafarroako Foru Komunitateko zati batek euskararen koofizialtasuna lortu zuen, eta horri esker, XX. mendean euskal literaturak hazkunde garrantzitsua izan zuen, eta igoera hori euskal itzulpengintzari lotuta dago (Jaka, 2005). Euskal produkzioaren igoera horrekin, hainbat euskal idazlek ospea lortu eta liburu batzuk beste hizkuntza batzuetara itzultzea lortu zuten, gehienbat gaztelaniara. Horietako liburu gehienak Bernardo Atxagaren obrak izan ziren, *Obabakoak* eta *Memorias de una vaca*, adibidez, baina Xabier Galarreta, Juan Kruz Igerabide, Mariasun Landa edota Joseba Sarrionandiaren beste hainbat liburu ere gaztelaniara itzuli ziren.

Azken urte hauetan, XXI. mendeko azken bi hamarraldietan, euskal literaturak nabarmen egin du gora, alde batetik, euskal produkzioa ugariagoa delako, eta bestetik, hainbat jatorrizko hizkuntzetatik euskarara itzultzen delako, ingelesetik eta gaztelaniatik batez ere (Jaka, 2005). Euskal literatura eta euskararako literaturaren itzulpena zenbait aldiz ikertu da azken urteotan. Ikertzaileen artean Joan Mari Torrealdai nabari da, izan ere, *Jakin* aldizkarian urte askotako liburugintzari buruzko azterketak jaso ditu, eta 2007an 30 urteetako azterketa horiek liburu batean jaso zituen, bertan euskaraz sortutako eta euskarara ekarritako literatura aurki dezakegu (Torrealdai, 2007). Beste adibide bat Manu Lopez Gaseni da, honek euskaraz sortutako eta euskaratutako haur eta gazte literaturari buruzko zenbait azterketa egin ditu (Lopez Gaseni, 2000, 2005), eta *Autoitzulpengintza euskal haur eta gazte literaturan* izeneko liburu bat idatzi du ere (2005).

Hala ere, euskaratik itzultitako literaturari buruzko ikerketak oso urriak dira, nahiz eta euskaratik itzultzea indarra hartu duen azken urteotan. Elizabete Manterolaren tesia, adibidez, euskal literaturaren beste hizkuntzetarako itzulpenari buruzkoa da (Manterola, 2012). Euskaratik hainbat hizkuntzatarara itzultzen da, baina Espainia da euskaratiko lan gehien itzuli diren herrialdea, eta beraz, itzulpen gehienak gaztelaniara egin dira (Jaka, 2005). Horren ondorioz, XXI. mendean zehar gaztelaniara itzultitako euskal narratibaren bilakaera du aztergai ikerketa honek, konbinazio hau ez baita hainbeste ikertu. Honen bidez, euskal literaturaren gaztelaniazko itzulpenek Estatu mailan eta Euskal Herrian

duen harrera aztertuko dugu. Horrez gain, XXI. mendean argitalpen mota honek izan duen bilakaera ikertuko dugu, eta lehen hamarraldiko bilakaera bigarrenarekin alderatuko dugu.

Horretarako, datu-base bat osatu dugu, bertan, askotariko datuak jaso ditugu, hala nola, jatorrizkoaren eta itzulpenaren izenburua, egilea, itzultzailea, argitaratze urtea, argitaratzailea, argitaratze lekua eta argitalpen mota. Jarraian azalduko dugu zehatzago nola sortu dugun datu-basea.

Datu-base honen bitartez, urtez urteko bilakaera eta beste ezaugarri batzuk aztertuko ditugu. Hasteko, argitalpenen bilakaera ikusiko dugu, eta ondoren, euskaraz sortutako gaztelaniara itzultitako narratiban zein itzultzaile-motak hartzen duen parte eta zein nolako bilakaera izan duen bakoitzak aztertuko dugu. Gainera, itzultzaile-mota bakoitza azaldu eta hauen ezaugarri batzuk eta haien arteko harremanak aztertuko ditugu. Horren ondoren, argitaletxeen bilakaera ikusiko dugu, hala nola, argitalpenen bilakaera XXI. mendean zehar, konbinazio honetan argitaratzen dituzten argitaletxe gehienak nongoak diren eta hauen ezaugarriak. Azkenik, testu-moten bilakaera eta argitaletxeekin duten lotura ikusiko dugu. Aipatu ditugun lau ezaugarri hauek azpiataletan banatuak egon arren, bakoitzaren bilakaera besteari lotuta dago.

Datu-basea

Hasi aurretik, datu-base bat zer den azalduko dugu. Datu-base bat antolatuta dauden datuen bilduma bat da. Batutako datu horiek elkar erlazionatzen dira eta datu-baseak informazio horretarako sarbide azkarra ziurtatzen du. Informazioa eremu desberdinetan sailkatuta dago, eta datu bilduma honek datuak kudeatzeko erraztasuna eskaintzen du programa informatikoei esker (Trentin, 1992). Datu-baseak oso ugariak dira gaur egun, liburutegietan, adibidez, argitalpenen katalogoetarako erabiltzen dituzte, eta horren bidez, nahi den informazioa azkar eta erraz aurki daiteke. Horren ondorioz, datu-base bat osatzea erabaki dugu, informazioa bilduma batean gordetzeko aukera izateko, eta horri esker, informazioa nahi dugunaren arabera antolatzeko eta behar dugun informazioaren sarbide azkarra ziurtatzeko. Jasotako datuak lan amaierako eranskinen aurkeztuko ditugu.

Datu-basearen prozesuari ekiteko, hartutako lehen erabakiak azalduko ditugu, izan ere, bilduma osatu aurretik, zenbait irizpide finkatu ditugu emaitza zehatzagoak lortzarren. Hasteko, testu motari muga batzuk ezarri dizkiogu. Ideia orokorra euskara-gaztelania literatura-itzulpenak aztertzea izan zen, baina literaturak mota askotariko generoak dituenez gero, eta ondorioz, era askotako emaitzak lortuko genituzenez gero, gure bilaketa narratibara murriztu egin dugu. Honela, datu espezifikoak bilatu ditugu eta emaitza zehatzagoak lortzeko aukera izan dugu. Narratibaren barnean eleberriak, kontakizun laburrak, ipuinak, nobela grafikoak eta bidaia kronikak hartu ditugu kontuan. Horrez gain, datuen azterketa zehatzagoa egiteko asmoarekin, testu motak bi multzotan banatu ditugu. Multzo horiek haur eta gazte narratiba eta helduentzako narratiba dira, eta liburu bakoitza sailkatzeko orduan, ondoren aipatuko ditudan datu-baseetan agertzen zen informazioan oinarritu gara.

Irizpideei jarraituz, ikerketak XXI. mendean zehar argitaratu diren euskarazko narratibaren gaztelaniarako itzulpenak dituzenez aztergai, bilaketa 2000. urtetik 2017. urteko abendura gauzatu dugu, eta kontuan hartutako argitalpenak lehen edizioak soilik izan dira. Horrekin batera, datu-basean XXI. mendean bakarrik argitaratu diren izenburuak agertzea ziurtatu dugu, askotan XX. mendean itzultako liburuen berrargitalpen asko gauzatu baitira azken hamazazpi urteotan.

Ondoren, itzultzaileak hiru motatan sailkatu ditugu, eta horretarako, itzulpengintzako zenbait ikerketetan aipatzen diren motetan oinarrituko gara. Lehenengoa itzultzaile alografoa dugu (Manterola, 2012), hau da, liburua egilea ez den pertsona batek itzultzen du. Hurrengo mota autoitzulpengintza dugu, itzulpena jatorrizko testuaren egileak berak egiten du (Manterola, 2012). Azkenik, kolaborazioa. Kolaborazioa bi kasu desberdinetan gerta daiteke, itzultzaile eta egileak elkarlanean itzultzen dutenean edo pertsona bat baino gehiagok parte hartzen duenean itzulpenean (Manterola, 2012). Izan ere, itzulpen prozesu batean editore eta zuzentzaileek, besteak beste, har dezakete parte.

Datu-base honetako zenbait argitalpenen datuek itzultzaile bat baino gehiagoren izenak eskaintzen dizkigu, baina horrek ez du esan nahi pertsona oro itzultzaile denik. Tarrantalo argitaletzeko zenbait argitalpenetan, adibidez, egilearen eta beste batzuen izena ageri dira itzultzailearen datuetan, baina guztiak ez dira itzultzaile. Kasu hau hobeto azaltzeko, Joan Mari Irigoienek *Consummatum est* liburua erabiliko dugu adibide gisa. Obra egileak berak itzuli zuen; ondoren, Jorge Aranguren idazleak itzulpena irakurri eta zuzendu egin zuen; eta azkenik, Maite Puignauk azken zuzenketa egiteko, azken bertsioa irakurri eta jatorrizkoarekin alderatu zuen. Beraz, adibide honekin ikus dezakegu ez direla itzultzaileak itzulpen prozesuan parte hartzen duten bakarrak.

Ezarritako irizpideekin bukatzeko, jatorrizkoaren eta itzulpenaren izenburua, itzultzailea, argitaletxea eta argitaratze-lekua hartu ditugu kontuan datu-baserako. Argitaratze-lekuaren arabera, argitaletxeak bi multzo nagusitan banatu ditugu, lehenengoa Euskal Autonomia Erkidegoko eta Nafarroako argitaletxeek osatzen dute eta bigarrena Estatuko gainerako argitaletxeek. Era berean, bilaketan Hego Ameriketako zenbait argitalpen bildu ditugu, eta hauek beste multzo batean sartu ditugu. Sailkapen honen bidez euskara-gaztelania konbinazioan zein argitaletxe motak argitaratzen duen gehien ikusteko gai izango gara.

Ondoren, datu-basea osatu dugu. Horretarako, Excel programa erabili dugu eta zenbait datu-base eta iturri izan dira oinarritzekoak datuak osatzeko. Lehenik, bilaketa orokor baterako, UNESCOren *Index Translationum*¹ itzulpenen datu-basea eta Euskal

---

¹ *Index Translationum* datu-basea: <http://www.unesco.org/xtrans/>

Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpreteen Elkarteak (EIZIE) sortutako *Nor da Nor*² datu-baseak erabili ditugu.

Index Translationum datu-basean munduko eskualde askotako hizkuntzak aurki daitezke, eta konbinazio askotan egin daitezke bilaketak. Emaiza bakoitzak egilea, jatorrizkoaren eta itzulpenaren izenburua, itzultzailea, argitaratze-urtea, argitaletxea eta argitaratze-lekua eskaintzen du. Hala ere, euskara-gaztelania konbinazioaren eta finkatutako urteetako argitalpenen emaitza nahiko murriztua da: literatura arloan 225 emaitza agertzen dira, baina maiz, nahiz eta bilaketa euskara gaztelania konbinazioan egin, jatorrizko eta xede hizkuntzak ez dira ez euskara, ez gaztelania. Beste batzuetan, argitaletxea, itzultzailea, jatorrizko izenburua edo egilea ez dira agertzen edota informazioa okerra da.

Nor da Nor datu-basea, aldiz, euskal-itzulpengintzaren datu-basea da, eta gaur egun Bego Montoriok koordinatzen du. Informazioa *Index Translationum* datu-basearen antzekoa da, baina hau era argiagoan ikus daiteke eta informazioa ugariagoa da: literatura arloan 400 emaitza inguru daude, baina *Index Translationum* datu-basearekin gertatzen den bezala, emaitza horietatik narratiba bakarrik hautatzen dugunean argitalpen kopurua txikiagoa da. Ez da informazio asko falta, baina hala gertatzen denean, gehienetan itzultzaileari dagokien datuei buruzkoa da. Horrez gain, maiz agertzen da argitalpen bera bi datu-base hauetan, baina informazioa begiratzean, datuak kontraesankorrak dira, esaterako, argitaratze urteak, itzulpenaren izenburuak edota itzultzailearen izenak.

Horren ondorioz, bi datu-baseak alderatu ondoren, liburuetaiko datu asko hutsik zeuden, itzultzailearena batez ere, eta beste batzuk desberdinak ziren. Informazio hori bete ahal izateko, beste iturri batzuk erabili ditugu. Horien artean, Espainiako ISBN datu-basea³, EHUKo Elizabete Manterolak sortutako Euskal Literatura Itzuliaren Katalogoa (ELI)⁴, Euskadiko Irakurketa Publikoko Sarearen (EIPS)⁵ katalogoa, Sancho El Sabio Fundazioaren⁶ liburutegiko katalogoa, Espainiako Liburutegi Nazionaleko katalogoa

---

² *Nor da nor* datu-basea: <http://nordanor.eus/>

³ Base de datos de libros editados en España:

http://www.mcu.es/webISBN/tituloSimpleFilter.do?cache=init&prev_layout=busquedaisbn&layout=busquedaisbn&language=es

⁴ Euskal Literatura Itzuliaren Katalogoa <http://ehu.eus/ehg/eli/>

⁵ Euskadiko Irakurketa Publikoko Sarea https://www.katalogoak.euskadi.eus/cgi-bin_q81a/abnetclop/O9242/IDb45a231d?ACC=101

⁶ Sancho el Sabio Fundazioa <http://www.sanchoelsabio.eus/eu/katalogoak/>

(BNE)⁷, eta Alberdania argitaletxearen itzultzaileen⁸ datu-basea erabili ditugu. Iturri berriei esker, batez ere ELIri, Espainiako ISBN datu-baseari eta EIPSKo katalogoari esker, liburu askotako itzultzailea zein den jakiteko edota bat ez zetorren informazioa bateratzeko aukera izan dugu.

Hala eta guztiz ere, iturri hauek guztiak alderatu arren, ez da nahikoa izan datu-basea osorik betetzeko. Itzultzaileen informazioa izan da zailena aurkitzen, askotan itzultzailearen izena ez zelako ageri edo enpresa edo talde baten izena ageri zelako. Beste zenbait kasutan, argitaratze urtea eta argitaletxea aurkitzeko zailtasunak izan ditugu ere. Izan ere, informazio gutxi eskaintzen zuten liburuak beste zenbait datu-baseetan begiratzean, *Nor da Nor* eta Espainiako ISBN datu-basean esaterako, liburuak batzuetan ez ziren existitzen. Horregatik, azken saiakera argitalpenak gertuko liburutegietan bilatzea izan da. Honen bidez, falta ziren liburuetako datuak lortu ditugu, eta gehienetan, itzultzailearen datuak biltzeko aukera izan dugu. Beste batzuetan, aldiz, ezin izan dugu daturik lortu. Itzultzailearen daturik ez duten liburuak hiru izan dira guztira: Aitor Aranaren *Mi querido Oscar: una biografía novelada de Oscar Wilde* eta *Mensajeras del cielo* eta Txilikuren *Voy a tener una hermanita*. Kontuan izan behar dugu itzultzaileen datuak agertzen ez ziren obra gehienak, eta beraz, liburuan bertan begiratu behar izan ditugunak, autoitzulpenak izan direla, eta are gehiago, horietako liburu asko Aitor Aranaren, Juan Kruz Igerabideren eta Fernando Morilloren autoitzulpenak izan direla.

Bilaketa honen beste arazoetako bat zenbait liburu datu-baseetan galdu egiten direla edo agertzen ez direla da. Erabilitako iturrietan, zenbait filtro finkatzen dira bilaketarako, eta argitalpenek informazio okerra badute edo informaziorik ez dagoenean, itzulpen batzuk datu-base horren barrenean galdu egiten dira. Horren ondorioz, Espainiako ISBN datu-basean eta EIPSKo katalogoan egile baten liburu jakin baten informazioa bilatzerako orduan, jasota ez zeuden beste liburu batzuk aurkitu ditugu. Horietako batzuk Aranaren *Fuego por amor* edo *Claudia y el secreto del río* eta Morilloren *Las alas de Leonardo* izan dira.

Jasotako informazioa testu motaren arabera sailkatu dugu, eta ondorioz, bi taldetan aurki dezakegu. Lehenik, haur eta gazte narratibari dagokiona, eta bigarrenik,

---

⁷ Espainiako Liburu Nazionala <http://catalogo.bne.es/uhtbin/webcat>

⁸ <http://www.alberdania.net/itzultzaileak.php?lng=eu>

helduentzako narratibari dagokiona. Ondoren, bi eratan ordenatu dugu datu-basea, urteka eta egileka, azken hauek alfabetoaren arabera. Azkenik, gainerako informazioa dugu, itzultzaileak, aipaturiko hiru motatan sailkatuak, jatorrizkoaren eta itzulpenaren izenburuak, argitaletxea eta argitaratze-lekua.

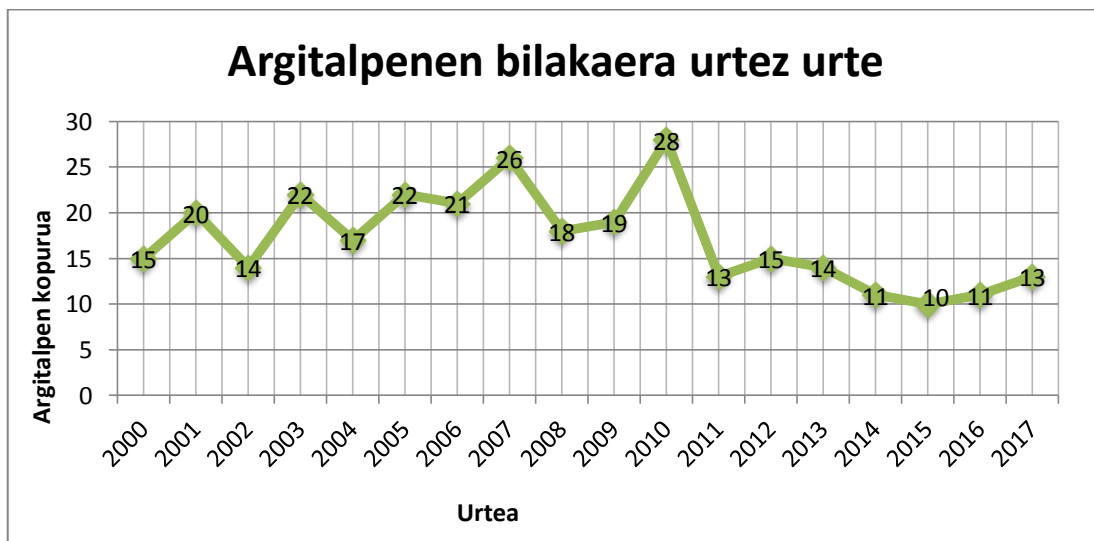
Idazlan honen bukaerako bi eranskinetan ikus daiteke datu-basea.

Datuen azterketa

Atal honetan datu-basean jaso ditugun datuen azterketari emango diogu hasiera. Azterketa lau arlotan dago banatuta: hasteko, argitalpenen bilakaera orokorra izango dugu aztergai, jarraian, itzultzaile-mota desberdinena, ondoren, argitaletxeena, eta azkenik, testu moten bilakaera. Kontuan izan behar da XXI. mendeko bilakaeraren ikerketa hau mende honetako lehen urteetan oinarritu dela, eta ikerketa honi hasiera besterik ez diogula eman, beraz, mendeko behin betiko bilakaera aztertu ahal izateko, hurrengo urteetako argitalpenen jarraipena egin beharko dela azpimarratu nahi dugu.

Argitalpenak

Esan bezala, atal honetan argitalpen orokorren urtez urteko bilakaera aztertuko dugu. Guztira, 309 itzulpen jaso ditugu datu-basean, eta jarraian ikusiko dugun bilakaera jasan dute:

1. grafikoa: argitalpenen bilakaera urtez urte

Orokorrean, urte batzuetan gorabeherak izan arren, argitalpenen kopurua nahiko egonkorra izan da mendean zehar. Mendeko lehen hamarraldian, 2000. urtetik 2010. urtera, argitalpen kopuruak igoera bat izan du, nahiz eta urte jakin batzuetan kopuruak behera egin. Nabarmentzekoa da 2010ean 28 izenburu argitaratu zirela, eta kopuru hori 17 urte hauetako handiena izan dela. Era berean, 2010etik aurrera, argitalpenek gainbehera bat izan dute, izan ere, 2010. urtearekin alderatuta, hurrengo urteen argitalpenek % 50 inguruko beheraldia izan dute. Gainera, urte horietako argitalpenak berdintsuak izan dira, eta ez dira lehen hamarraldian bezain oparoak izan. Itzulpen

kopuru handienak 2003, 2005, 2007 eta 2010 urteetan argitaratu ziren, eta txikienak, aldiz, 2014, 2015 eta 2016 urteetan. 2017an igoera apal bat egon dela ikus daiteke.

Bilakaera honen faktoreak askotarikoak izan daitezke. Horietako bat, adibidez, Eusko Jaurlaritzak euskal testuak itzultzeko eman izan dituen diru-laguntzak izan daiteke. Diru-laguntzak 2011. urtera arte eman ziren, eta geroztik aurrera, euskal testuak itzultzeko diru-laguntzak Etxepare Institutuak ematen ditu. Gainera, laguntza horiek ez dira zehazki liburuak gaztelaniara itzultzeko, baina kopuru handiena gaztelaniara itzultzeko da. 2006tik 2011ra diru-laguntza kopurua guztira 100.000 euro ingurukoa zen, ondoren, diru-laguntzak Etxepare Institutuak ematen hastean, 40.000 ingurura jaitsi zen, beraz, argitalpen kopuruan nolabaiteko eragina izan duela pentsa dezakegu. Eragin hori xehetasun gehiagorekin ikus ahal izateko, 2007ko ebazpenaren datuak aztertuko ditugu. Taulan narratibara zuzendutako diru-laguntzak ikusiko ditugu:

Argitaletxea	Liburua	Diru-laguntza	Argitalpen urtea
Alberdania	Kutsidazu bidea Ixabel	1.050,00	2007
Alberdania	Ero hiria	2.400,00	2008
Alberdania	Lasto sua.	1.700,00	2007
Alberdania	Joan zaretenean	2.300,00	2007
Alberdania	Hauts bihurtu zineten	4.100,00	2007
Ttarttalo	Kilkerren hotsak	3.055,00	2007
Tttarttalo	Handik gutxira gaur	2.210,00	2007
Atenea	Etorriko haiz nirekin	3.420,00	2010
Txalaparta	Ecce homo	2.941,96	2010

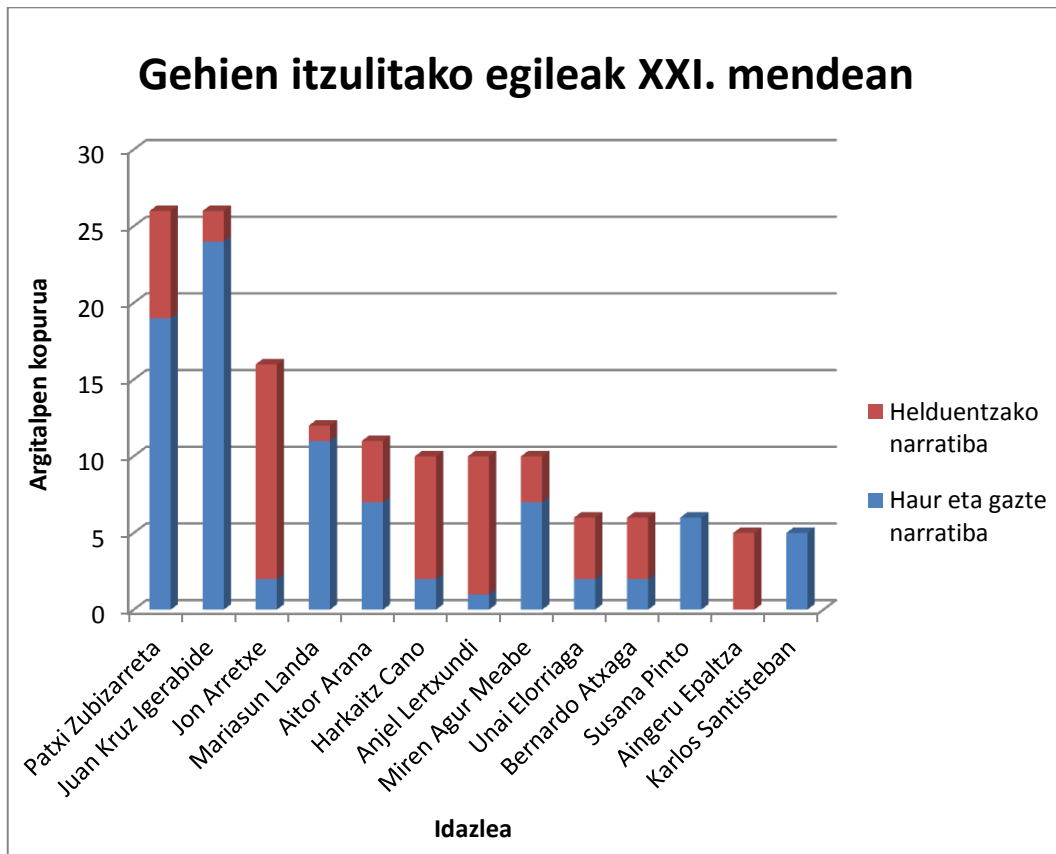
2. taula: 2007ko diru-laguntzen ebazpena

Taulan agertzen diren liburuetak sei ebazpenaren urte berean argitaratu zituzten, eta beste hiru beranduago.

Beste faktore bat zenbait argitaletzek argitalpenak egiteari utzi diotela izan daiteke, Alberdania argitaletxeak, adibidez, 2012an argitalpenak egiteari utzi zion aldi baterako, eta horrek eragina izan du argitalpenen bilakaeran

Egileei dagokienez, ehun idazle inguru jaso ditugu datu-basean, eta horietako batzuei bere idazlanen itzulpen bakarra edo bi argitaratu dizkiete. Beste kasu batzuetan, aldiz,

idazle batzuek nagusitasuna dutela nabari daiteke aztergai dugun konbinazioan eta mendean, hau da, zenbait idazleren lanak besteenak baino gehiago itzuli dira. Jarraian ikus daitezke gehien itzultako egileak:

3. grafikoa: gehien itzultako egileak XXI. mendean

Grafikoan gehien itzuliak izan diren egileak agertzen dira eta barren koloreek testu motak adierazten dizkigute.

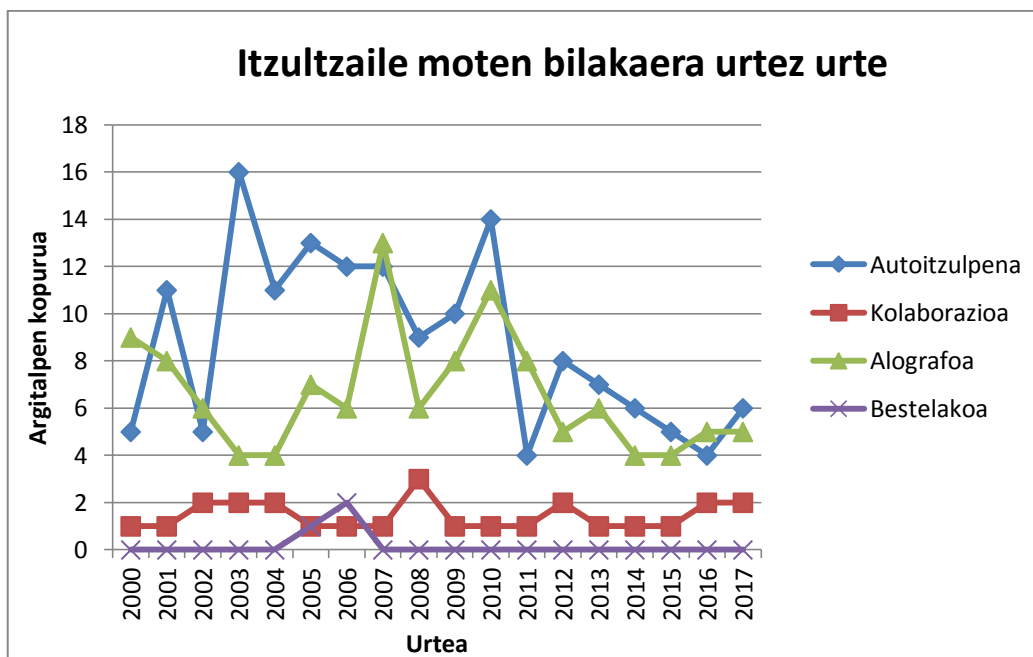
Orokorrean, Juan Kruz Igerabide eta Patxi Zubizarreta dira gehien itzuliak izan diren egileak. 26 titulu argitaratu dizkiete bakoitzari, eta horietako gehienak haur eta gazte narratiba dira. Ondoren, Jon Arretxe dugu, bere kasuan, itzultako argitalpen gehienak helduentzako narratibaren arlokoak dira, eta azkenik, Mariasun Landa dugu, eta bere kasuan ere, haur eta gazte narratiba motako testuak itzuli zaizkio gehienbat.

Susana Pinto, Aingeru Epaltza eta Karlos Santistebanen itzulpenak testu mota bakarrekoak izan dira, Pinto eta Santistebanen itzulpenak haur eta gazte narratibakoak, eta Aingeru Epaltzarenak helduentzako narratibakoak.

Beste idazleen itzulpenak bi motatakoak dira, baina gehienetan testu mota bat bestea baino ugariagoa da.

Itzultzaile-motak

Itzultzaile-motaren arabera, honako urtez urteko bilakaera ikus dezakegu:

4. grafikoa: itzultzaile-moten bilakaera urtez urte

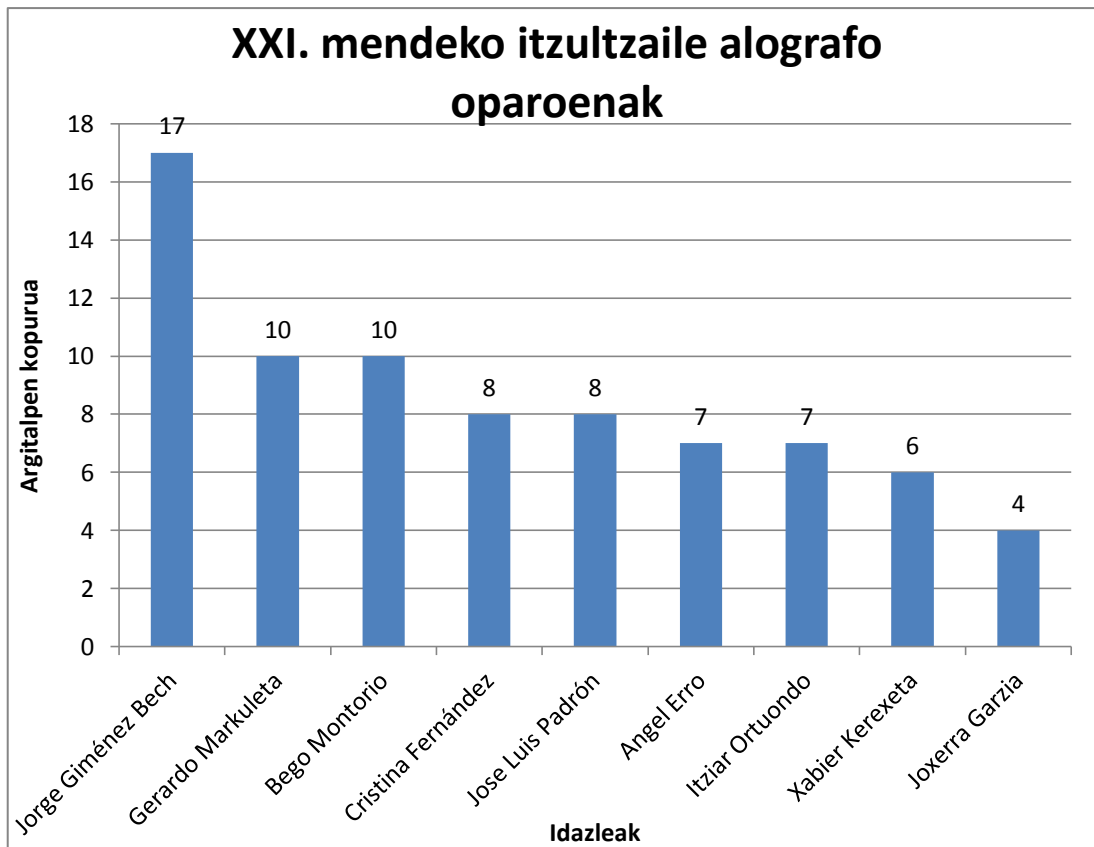
Hasi aurretik, azaldu beharra dago zer den «bestelakoa» deituriko itzultzaile-mota. Aurrerago aipatu bezala, liburu batzuetan itzultzailearen izena ageri beharrean, enpresa baten izena ageri da. Hiru aldiz gertatzen da, behin 2005ean eta bitan 2006an. Hiru kasu hauek argitaletxe berean gertatzen dira, Valentziako Algar argitaletxean hain zuzen ere, eta itzultzailearen datuetan Edicions Bromera eta Rosetta testu zerbitzuak ditugu. Beraz, ezin dugu zehazki jakin nork itzuli duen liburua eta ondorioz, zein itzultzaile-mota den. Liburu hauen egileak, Patxi Zubizarreta, Juan Kruz Igerabide eta Bernardo Atxaga dira.

Beste hiru motak aztertzen baditugu, itzultzaile alografoak eta autoitzulpenak gorabehera handiak dituzte urtez urteko bilakaeran, baina argi dago itzulpen-mota nagusienak direla konbinazio honetan. Ikuspuntu orokor batean, argitalpenen itzulpen gehienak autoitzultzaileek eginak dira 2000, 2002, 2007, 2011 eta 2016 urteetan izan ezik. Kolaborazioari dagokionez, gutxitan gertatzen da mendean zehar. Kopuru handienak hiru kasu dauzka urte berean, 2008. urtean zehazki, eta beste urteetan behin edo bitan gertatzen da. Tarttalo argitaletxean zenbait kolaborazio egin dira, baina horietako gehienak egilearen eta beste batzuen arteko kolaborazioa dira. Alfaguarak beste zenbait kolaborazio izan ditu, eta horiek denak Bernardo Atxagaren eta Asun Garikanoren kolaborazioa dira.

Horren harira, kolaborazioak eta autoitzulpenak harreman estua dutela atzematen da, aipatu bezala, liburuaren egileak maiz parte hartzen baitu kolaborazio horretan. Kasu gutxitan gertatzen da kolaborazioko itzultzaileen artean egilea ez egotea. Kolaborazio baten adibide interesgarri bat Patxi Zubizarretaren eta Juan Kruz Igerabideren liburuan ematen da, *Siete noches con Paula* obran. Bi idazleek idatzi dute jatorrizko testua, *Paularen zazpi gauak*, eta biek itzuli dute gaztelaniara, beraz, kolaborazio bat da. Hala ere, autoitzulpenari oso lotuta dagoela esan dezakegu. Beste adibide bat Atxagaren liburuak dira, datu-base honetan agertzen diren Atxagaren itzulpen gehienak honen eta Asun Garikanoren kolaborazioa izan baitira. Salbuespena *Borrokaria = El luchador = The fighter* eta *La gente de mi pueblo*, itzulpenak dira. Lehenengoan, Amaia Gabantxoren izena ageri da honek ingeleserako itzulpena egin baitzuen, eta azkenekoaren itzultzailea Rosetta testu zerbitzuak da. Horrez gain, esan bezala, batzuetan itzultzailearen datuetan, editore edo zuzentzaileen eta egilearen izenak datoz, eta maiz ez dakigu zer nolako zeregina izan duen bakoitzak, baina argi dago pertsona orok hartu duela parte itzulpen prozesuan.

Itzultzaile alografoek garrantzi handia dute euskara-gaztelania konbinazioan, nahiz eta urte gehienetan autoitzulpenaren azpitik egon. Izan ere, datu-basean 42 itzultzaile alografo jaso ditugu. Horietako batzuek behin edo bitan soilik itzuli dute libururen bat, baina beste askok liburu ugariko esperientzia dute. Hurrengo grafikoan itzultzaile alografo oparoenak aztertuko ditugu:

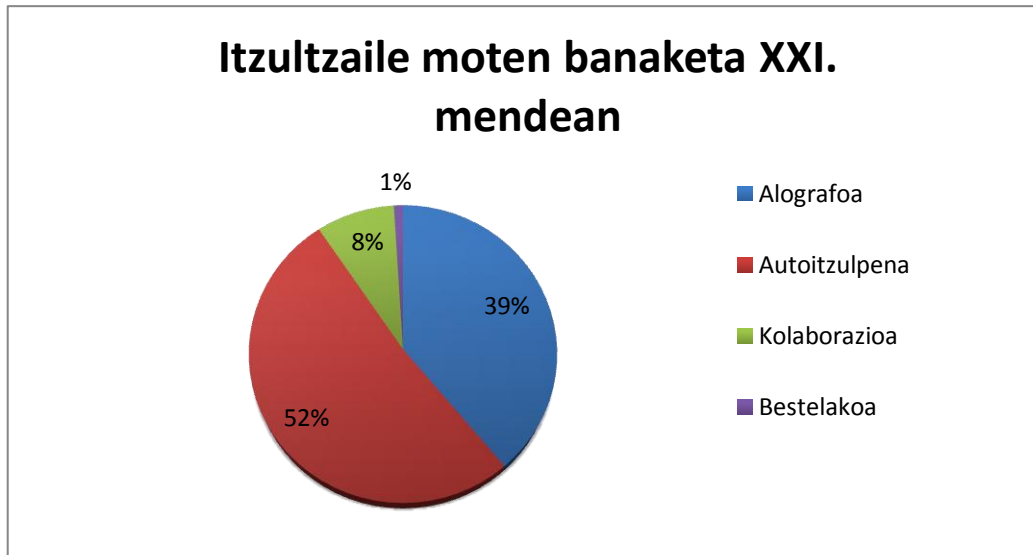

5. grafikoa: XXI. mendeko itzultzaile alografo oparoenak

Grafikoak erakusten duenez, honako bederatzi itzultzaile hauek izan dira oparoenak XXI. mendean zehar. Iruneko Alberdania argitaletxeko sortzailea eta editorea den Jorge Giménez Bech dugu lehenengoa, eta ondoren Gerardo Markuleta eta Bego Montorio. Gainera, hauetako batzuk argitaletxe edo egile jakin batzuetara lotuta daude. Jorge Giménez Bechek, adibidez, egin dituen itzulpen gehienak Anjel Lertxundi egilearen liburuak dira, eta itzulpen horietatik hamaika Alberdania argitaletxean plazaratu dira. Cristina Fernándezen kasuan, zortzi itzulpenetatik zazpi Jon Arretxeren liburuak izan dira, eta denak Donostiako Erein argitaletxean argitaratu dira. Itziar Ortuondoren itzulpenak Patxi Zubizarretaren obrak izan dira denak, Xabier Kerexetarenak, aldiz, Susana Pintoren *Basajaun* bildumako liburuak dira denak, eta argitalpen guztiak Iruneko Banaka media argitaletxean plazaratu dira. Azkenik, Joxerra Garziaren lau itzulpenak Antton Kazabonen sorkuntza lanak izan dira, eta Bilboko Gero-Mensajero argitaletxean argitaratu dira.

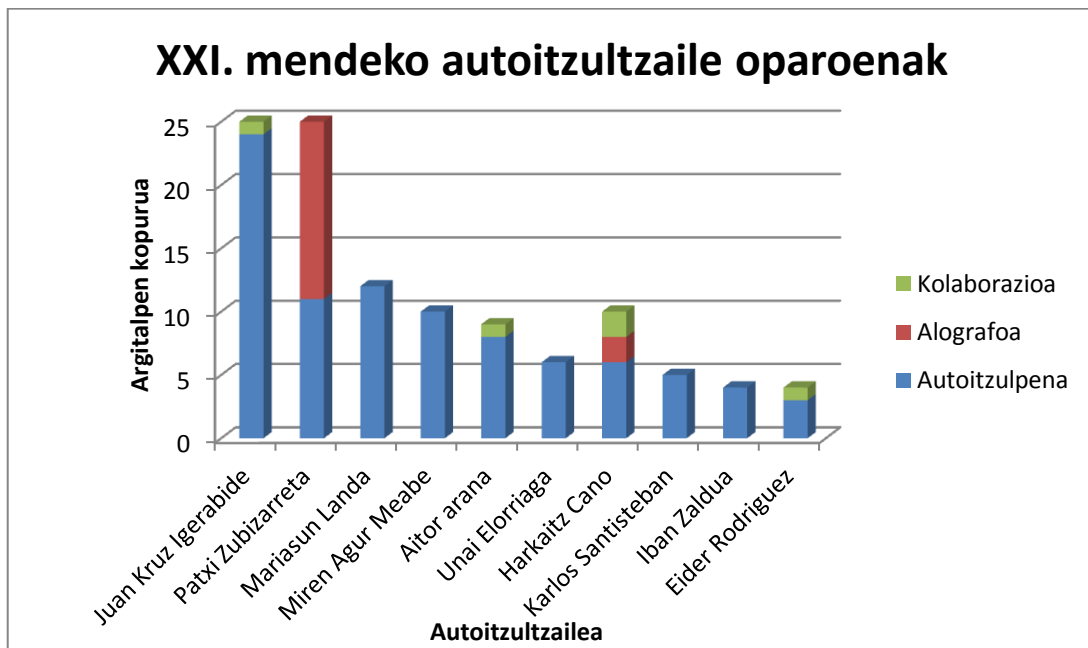
Autoitzulpenaren bilakaeraren kasuan, harreman estua du argitalpen orokorren bilakaerarekin; hau da, antzeko gorabeherak izan dituzte mendean zehar. Hurrengo grafikoak erakusten duenez, autoitzulpenak itzulpenen % 52 osatzen du, hau da, mende

honetan zehar itzuli diren 309 argitalpenen erdia baino gehiago egileek autoitzuli dituzte.

6. grafikoa: itzultzaile-moten banaketa

Datu-basean 62 autoitzultzaile jaso ditugu, beraz, ondoriozta dezakegu egile gehiengeok gutxienez liburu bat autoitzuli dutela. Gainera, beste kasu batzuetan ikus daiteke hainbat argitalpen dituzten egileek libururen bat autoitzuli badute, hori izango dela egileen ohiko itzulpen-mota. Hurrengo grafikoa autoitzultzaile oparoenak behatuko ditugu:

7. grafikoa: XXI. mendeko autoitzultzaile oparoenak

Grafiko honetan hiru itzultzaile-mota nagusienak hartu ditugu kontuan. Horren ondorioz, aipatu beharrekoa da Juan Kruz Igerabide eta Patxi Zubizarretak Edicions Bromera itzultzailea duen liburu bana dutela, baina ez direla grafiko honetan agertuko.

Ikus dezakegunez, grafikoan autoitzulpen gehien egin dituzten egileak agertzen dira. Guztiek, Patxi Zubizarretak izan ezik, autoitzulpena dute itzulpen-mota nagusi. Horrez gain, grafikoko hamar egileetatik zazpi XXI. mendean gehien itzuliak izan diren egileak dira ere: Paxi Zubizarreta, Juan Kruz Igerabide, Mariasun Landa, Miren Agur Meabe, Aitor Arana, Harkaitz Cano eta Karlos Santisteban.

Juan Kruz Igerabide izan daiteke adibiderik argiena autoitzulpenaren arloan. Igerabide, Zubizarretarekin batera, gehien itzulitako egileetako bat da, eta bi izan ezik, bere itzulpen guztiak autoitzulpenak dira. Lehenengo salbuespena aipatutako Edicions Bromera da, eta bigarrena Patxi Zubizarretarekin batera idatzitako itzulpenaren kolaborazioa, eta beraz, itzulpen honetan parte hartu duela esan dezakegu eta kontuan hartu beharko dugu aurrerago aipatu dugun kolaborazioaren eta autoitzulpenaren harreman estua.

Hala ere, beste adibide batzuetan, egileek itzultzaile alografoak izan dituzte ere. Patxi Zubizarretak, adibidez, bere argitalpenen erdia autoitzuli du, eta gainerakoak beste itzultzaile alografoek eginak dira. Harkaitz Canoren kasuan, autoitzulpenez gain, bi liburuetako itzulpenak kolaborazioa izan dira eta beste biak itzultzaile alografoek egin dituzte. Hala ere, kolaborazioetako batean, *Circo de invierno* liburuan, Jon Alonso Fourcadek ipuin bat soilik itzuli zuen, eta gainerakoak Canok. Horrez gain, datu-baseek Canoren *Twist* liburua Gerardo Markuletak itzuli zuela diote. Egileak elkarrizketa batean esan zuen liburua itzultzeko eginkizuna Gerardo Markuletari eman ziola, ez baitzuen istorioan berriro barneratzeko indarririk, baina ondoren, itzulpen prozesuan parte hartu zuela eta liburuko parte batzuk berak itzuli zituela dio (Rivas, 2013). Beraz, aztergai dugun konbinazioan, itzultzaile alografoaren eta autoitzulpenaren artean muga lausoa dagoela esan daiteke, egileek, nahiz eta liburua ofizialki ez itzuli, maiz hartzen dutelako parte itzulpen prozesuan eta liburuaren zati batzuk itzultzen dituztelako.

Beste batzuetan, idazleak itzultzaileak izan ohi dira, euskaratik gaztelaniara itzultzen dute, baina ez dute beraien liburua autoitzultzen. Jon Alonso Fourcadek, adibidez, zenbait itzulpenetan parte hartu du, lehen ikusitako *Circo de invierno* liburuan eta *Las maletas perdidas* liburuan, baina berak idatzitako liburua, *El eslabón perdido*, Ángela

Guruzagak itzuli du. Uxue Alberdik literatura itzuli du ere, baina euskarara gehienbat, izan ere, bere liburuaren itzulpena, *El juego de las sillas*, Miren Agur Meabek egin zuen. Eizieko Elearazi itzulpen blogak Uxue Alberdirekin egindako elkarrizketan autoitzulpenak ez egitearen zergatiari buruz galdetu zioten, eta honako hau izan zen erantzuna:

Nirea elebitasun praktikoa da, ez literarioa eta gaztelaniaz asko irakurri eta irakurtzen dudan arren, euskaraz bizi naiz eta euskarazkoa da nire jarioa, finean, nire hizkuntza da. Gaztelanatik euskarara itzultzen oso eroso sentitzen naiz baina ez naiz gai ikusten alderantzizkoa egiteko (Alberdi, 2012).

Anjel Lertxundik antzeko iritzia du, honako hau da bere jarrera:

Beraz, nire bizitza osoa eman baldin badut estilo jakin hori lantzen hizkuntza jakin batean, zertan hasi behar dut neure libururen bat itzultzen, aurrez baldin badakit guztiz neutralizatuta geldituko zaidala nik nahi nukeen estilo hori (Egia, 1999).

Horrez gain, autoitzultzaileak fideltasunaren auziarekin daude lotuak, hau da, 2017ko abenduan Tralima/Itzulik ikerketa taldeak antolatutako autoitzulpenaren jardunaldian aipatu zen autoitzultzaileek askotan editore bezala jokatzeko dutela, esaterako, paragrafoak kendu edo gehitu egiten dituztelako. Horren harira, jardunaldi berean, liburuak autoitzultzean batzuetan autozentsuratu egiten direla aipatu zuten. Horren ondorioz, itzultzaile alografoak askotan liburuari fidelagoak direla esan daiteke; izan ere, autoitzultzaileek liburuaren nolabaiteko berridazketa egiten dutela esan ohi dute (Arrula 2017).

Autoitzulpen gehienak haur eta gazte narratiba arloan egin dira. Guztira, 158 autoitzulpen egin dira mende honetan zehar: horietako 88 izenburu haur eta gazte narratiba dira, eta 70 helduentzako narratiba. Gainera, zazpigarren grafikoko egile gehienek haur eta gazte narratiba autoitzuli dute, nahiz eta ikuspegi orokor batean argitalpen gehienak helduentzako narratiba diren. Salbuespenak Harkaitz Cano, Unai Elorriaga eta Eider Rodriguez dira. Lehenengo biek helduentzako lau izenburu eta haur eta gazteentzako bi titulu autoitzuli dituzte, eta Rodriguezen kasuan, aldiz, bere autoitzulpen guztiak helduentzako narratibakoak izan dira. Grafikoan agertzen diren gainerako idazleek, esan bezala, haur eta gazte narratiba autoitzuli dute. Zubizarretaren eta Santistebanen autoitzulpen guztiak haur eta gazte narratiba izan dira, eta azken honek, bere itzulitako obra guztiak autoitzuli ditu. Besteek, Aitor Aranak, Juan Kruz

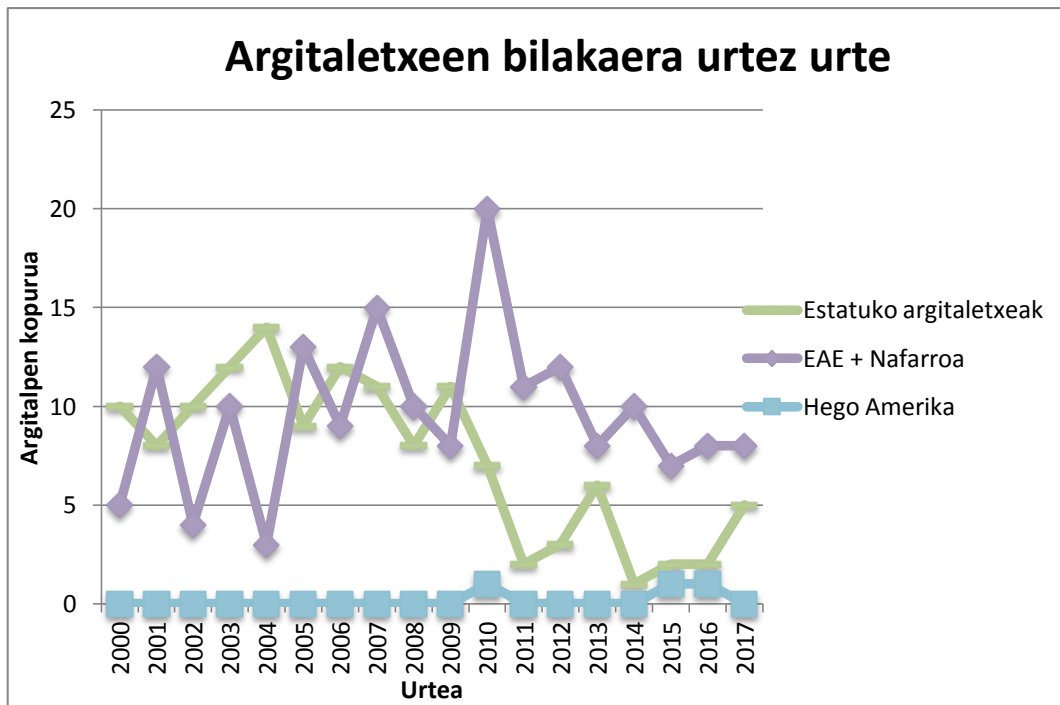
Igerabidek, Mariasun Landak eta Miren Agur Meabek, zenbait helduentzako narratiba autoitzuli dute, baina gehiengoak haur eta gazteentzako argitalpenak izan dira.

Euskarazko narratibaren gaztelaniarako itzulpenean autoitzulpenak duen nagusitasuna ulertzeko, ezinbestekoa da euskararen egoera soziolinguistikoa aztertzea. Euskara egoera diglosikoan dagoen hizkuntza minorizatu bat da, eta hizkuntza menderatzaile batekin bizi da, gaztelaniarekin (Jaka, 2005). Horren ondorioz, literatura munduan gaztelania hizkuntza zentrala denez (Manterola, 2012), gure sistema literarioa bikoitza da, egileek gaztelaniaz eta euskaraz idatzi dezakete eta euskaraz idazten duten egile elebakarrik ez dago (Manterola, 2012). Beraz, literaturan bi hizkuntzak menderatzen dituztela pentsatzen dute eta gaztelaniara itzultzen dute. Hala ere, autoitzulpenari buruzko jardunaldian aipatu zen idazle batzuentzat ez dela gauza bera bi hizkuntza jakitea eta bi hizkuntzatan idaztea, eta ondorioz, aipatu bezala, zenbait egilek ez dute autoitzulpenik egiten. Autoitzulpenaren fenomeno asko gertatzen da egoera diglosikoan dauden hizkuntzen lurraldeetan. Espainian, adibidez, autoitzulpena ohikoa da ere Katalunian eta Galizian (Manuel Dasilva, 2009).

Hainbat faktorek bultzatzen dezakete egilea autoitzulpena egitera, jardunaldian kanpo-motibazioei eta barne-motibazioei buruz hitz egin zuten idazleek, hau da, arrazoi pertsonalak eta literatura-sistemako arrazoiak, ekonomikoak edo soziolinguistikoak, besteak beste (Arrula, 2017).

Argitaletxeak

Arlo honetan, argitaletxeen bilakaera eta beste zenbait ezaugarri azalduko ditugu. Horretarako, urtez urteko argitaletxeen bilakaera aztertuko dugu lehenik:

8. grafikoa: argitaletxeen bilakaera urtez urte

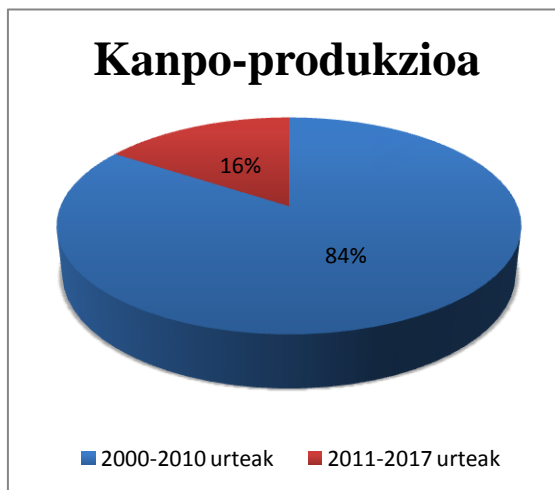
Grafikoan hiru bilakaera desberdin ikus daitezke, izan ere, aurrerago aipatu bezala, argitaletxeak hiru motatan sailkatu ditugu: Estatuko argitaletxeak, Euskal Herriko argitaletxeak eta Hego Ameriketako argitaletxeak. Azken hauek ez dute bilakaera handirik XXI. mendean, hiru dira soilik argitalpenak, 2010, 2015 eta 2016 urteetan argitaratuak. Lehenengoa Ixiar Rozasen *Invernario* itzulpena da, Mexiko DCko Itaca argitaletxeak kaleratuta, eta beste biak Buenos Aireseko Tren en Movimiento argitaletxeak argitaratuak dira, Asel Luzarragaren *Las sombras de la utopía* eta *La mentira en la sangre*.

Estatuko argitaletxeek gorabehera nabarmenak izan dituzte mendean zehar. Estatuko argitaletxeen kasuan, argi ikusten da argitalpen gehienak lehen hamarkadan plazaratu zituztela eta argitalpen kopuru handiena 2004an izan zela, urte horretan 14 itzulpen argitaratu zituzten guztira. Hala ere, 2010. urtetik aurrera argitalpenak ez dira hain ugariak izan, beherakada handi bat izan baitute, izan ere, 2011tik aurrera argitalpen gehienak ez dira bost baino gehiagokoak izan. Salbuespenak 2013 eta 2017 urteak ditugu, errekupeazio txiki bat izan dutela ikusten baita.

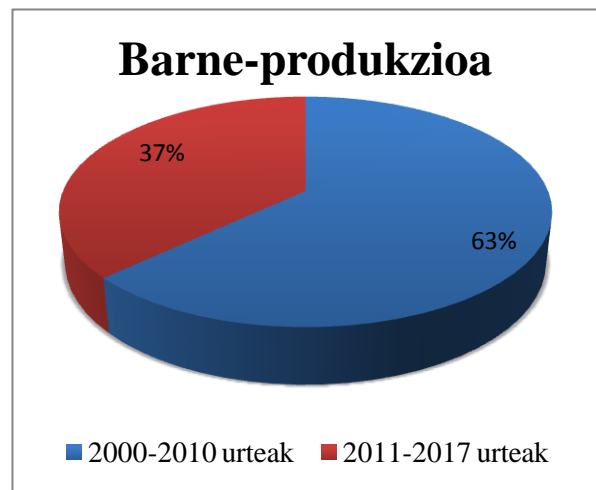
EAEko eta Nafarroako argitaletxeek, aldiz, ez dute patroir jarraitzen. Lehen hamarkadako urteetan gorabehera handiak daude, argitalpen kopuru baxuenak eta handienetarikoak plazaratu baitzituzten; hala ere, igoera bat dagoela nabari dezakegu

2000tik 2010era. Mendeko argitalpen kopuru txikiena, Estatuko argitaletxeetan ez bezala, 2004an izan zen, eta kopuru handiena 2010ean. Urte honetan ageri da hain zuzen ere, barne-produkzioko igoerarik nabarmenena: guztira 20 argitalpen kaleratu zituzten. Edonola ere, kasu bakana da, urte horretan soilik izan dugu inflexio nabarmen hori. Hurrengo urteetan argitalpenak egonkorrak izan dira, baina ez hain oparoak.

Era berean, aztertu ditugun azken bi argitaletxe motak alderatzen baditugu, ondoriozta dezakegu Euskal Herriko argitaletxeak sei aldiz egon direla Estatuko argitaletxeen produkzioaren azpitik eta lehen hamarkadan kanpo-produkzioko argitaletxeek argitaratu zituztela itzulpen gehiago. Hala ere, nahiz eta lehen hamarraldian Estatuko argitaletxeek gehiago argitaratu, bi moten arteko desberdintasuna ez zen oso handia izan. Azken urteotan, aldiz, bertako argitaletxeek plazaratu dituzte argitalpen gehienak, datu-basearen arabera, azken urteetako argitalpenen % 50a baino gehiago kaleratu dute. Estatuko eta Euskal Herriko argitalpenen bilakaera hobeto ulertzeko, hurrengo grafikoak ditugu:

10 .grafikoa: kanpo-produkzioa

9. grafikoa: barne-produkzioa

Ikus daitekeen bezala, datuak zehatzagoak izateko, aztergai ditugun urteak bi bloketan banatu ditugu, hau da, lehenengoa mendeko lehen hamarraldia izango da, eta bigarrena 2011tik 2017ra. Ondorioz, kontuan izan behar da lehen blokean hamaika urte ditugula aztergai, eta bigarreanean zazpi besterik ez.

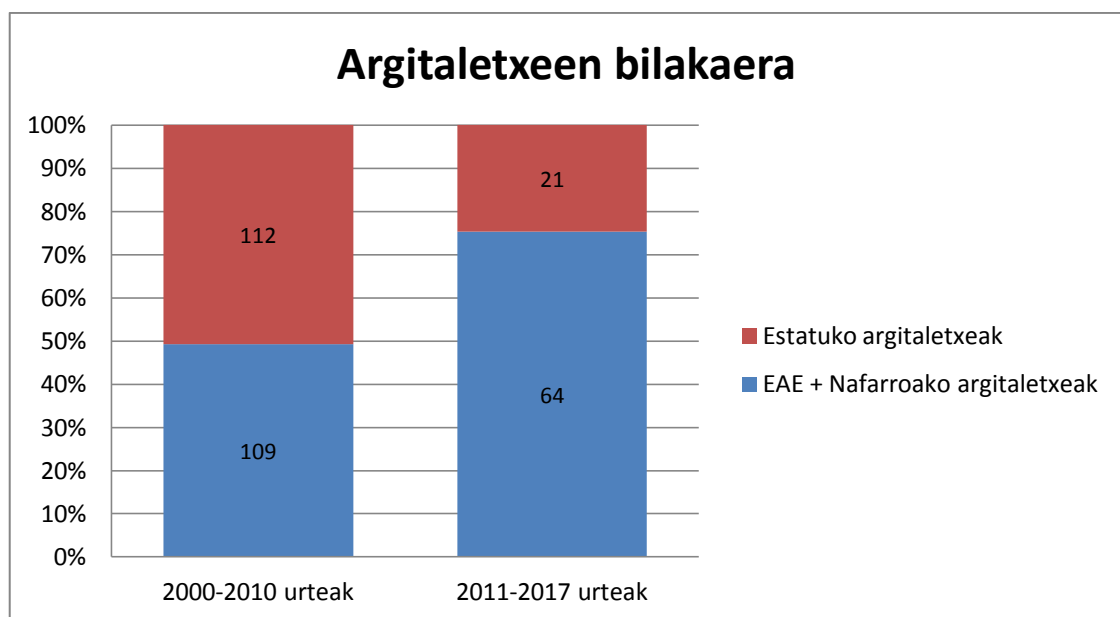
Ezkerreko irudiak argi erakusten du Estatuko argitaletxeen argitalpenen banaketa. Zortzigarren grafikoan ikusi dugu 2010. urtetik aurrera aipatutako argitaletxeen argitalpenek gainbehera nabarmena izan zutela, eta honako honetan zer nolako

gainbehera izan zuten nabari dezakegu. Izan ere, 133 argitalpen kaleratu dituzte XXI. mendean zehar, eta horien % 84 lehen hamarraldian kaleratu zuten, eta gainerako % 16 2011. eta 2017. urteen artean.

Eskuineko grafikoan, aldiz, Euskal Herriko argitaletxeen banaketa ikus daiteke. Bi blokeetako desberdintasuna ez da estatuko argitaletxeena bezain handia, baina datuek erakusten dute 2011. urtetik aurrera ez direla hainbeste argitalpen kaleratu, baina Estatuko argitaletxeek baino produkzio handiagoa izan dutela.

Edonola ere, bi argitaletxe mota hauen arteko argitalpenen desberdintasuna zehaztasun handiagoarekin ikusteko, jarraian datorren grafikoa dugu eskura:

11. grafikoa: argitaletxeen bilakaera

Lehen hamarraldian Estatuko argitaletxeek plazaratu zituzten argitalpen gehiago, baina desberdintasuna oso txikia da, hain zuzen ere, desberdintasun hori hiru itzulpenetako da. Ehunekoak alderatuko bagenitu, Estatuko argitaletxeek argitalpenen % 51 plazaratu zuten, eta Euskal Herrikoek % 49. Beste blokean, aldiz, bien arteko argitalpenen desberdintasuna nabarmenagoa da. Zortzigarren grafikoak erakusten duen bezala, barne-produkzioko argitaletxeen argitalpenek egonkortasuna mantendu dute, eta Estatuko argitaletxeekin alderatuta, 2011tik aurrera itzulpen osoen % 75 kaleratu dute.

Estatuko argitaletxeek euskaraz sortutako narratiban interesa galdu dutela dirudiela esan daiteke, eta bertakoek, aldiz, interes bera edo gehiago dutela euskaraz sortutako narratiba gaztelaniara itzultzen. Horren harira, Euskal Herriko argitaletxe batzuek

euskara-gaztelania konbinazioko itzulpenak argitaratzera bultzatu dezaketen hainbat bilduma dituzte. Erein argitaletxeak, adibidez, *Uzta Gorria* eta *Cosecha Roja*⁹ izeneko bildumak ditu. Lehenengo bilduman, euskaraz sortutako eta euskarara itzultako nobela beltzak argitaratzen dituzte. Bigarrenean, aldiz, gaztelaniazko nobela beltzak argitaratzen dituzte, bai sorkuntzazkoak, bai beste hizkuntzetatik itzultakoak. Bilduma honetan euskaraz sortutako liburuen itzulpenak aurki ditzakegu, hala nola, *19 cámaras*, *612 euros*, *Sombras de la nada*, *Sueños de Tánger* edota *Piel de topo*. Gainera, *Piel de topo* izan ezik, gainerakoak jatorrizkoarekin batera, aldi berean, argitaratu ziren Erein argitaletxean.

Era berean, Ttartalo argitaletxeak *Abra*¹⁰ bilduma du, eta bilduma honetan helduentzako euskal narratibaren gaztelaniarako itzulpenak argitaratzen dira, beraz, bildumak euskal narratiba gaztelaniara itzultzea bultzatzen duela esan daiteke. Horrez gain, euskaratik gaztelaniara itzultzen dutenean, gehienbat Elkar argitaletxean argitaratutako sorkuntza lanak itzultzen dituzte.

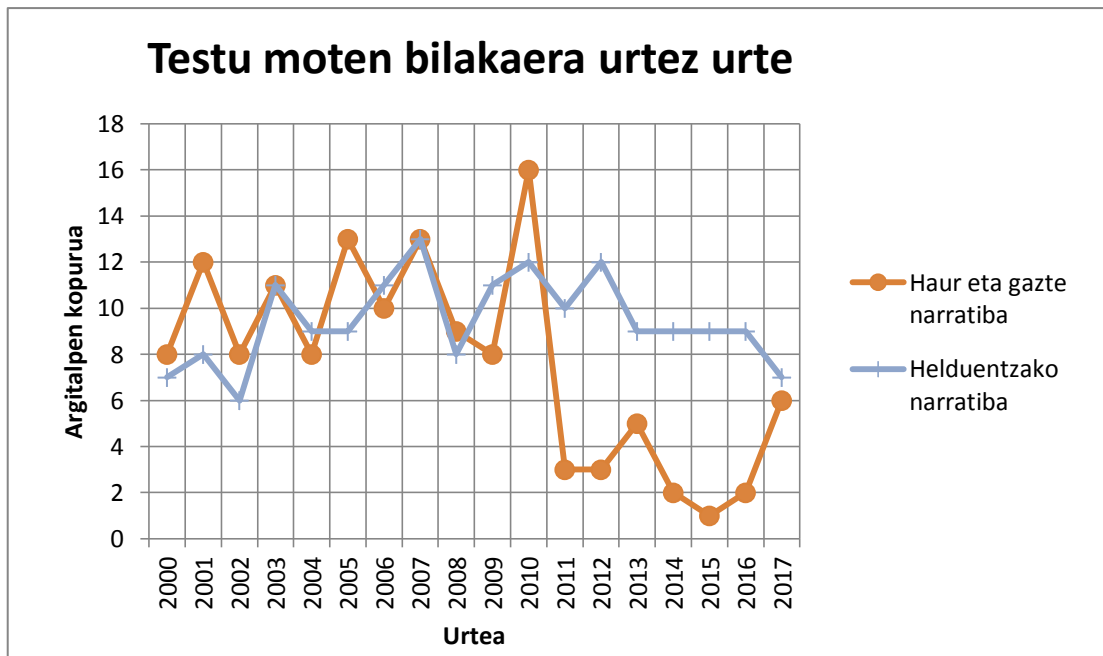
Testu mota

Azken arlo honetan testu moten bilakaera begiratu dugu. Hasteko, testu moten urtez urteko bilakaera. Aurrerago aipatu bezala, testu motak bi taldetan banatu ditugu azterketa sakonagoa egin ahal izateko: haur eta gazte narratiba eta helduentzako narratiba. Bada, jarraian dugun grafikoan, bi testu mota hauen urtez urteko bilakaera ikusiko dugu.

---

⁹ Cosecha roja bilduma: <http://www.erein.eus/literatura-para-adultos/colecciones/cosecha-roja>

¹⁰ Abra bilduma <http://www.tartalo.eus/eu/narratiba/bilatzailea>

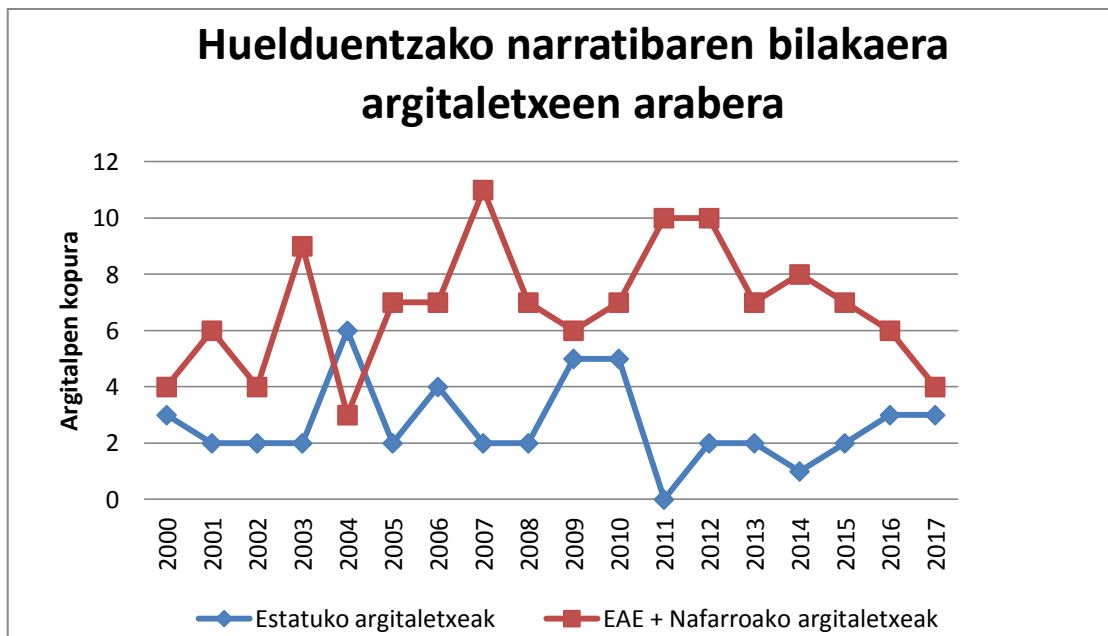
12. grafikoa: testu moten bilakaera urtez urte

Haur eta gazte narratibak nolabaiteko nagusitasuna izan zuen lehen hamarkadan, eta 2004, 2006 eta 2009 urteetan soilik argitaratu zen helduentzako narratiba gehiago. Hala ere, lehen hamarkadako bi testu moten argitalpenen kopurua alderatzen badugu, nahiko gertu daude elkarrengandik. 2010. urtean, aldiz, haur eta gazte narratibak gorakada bat izaten du, eta hamazazpi urteetako argitalpen kopururik handiena duela erakusten du grafikoak.

2010. urtetik aurrera, beheraldi nabarmena gertatzen da eta helduentzako narratibarekin alderatuta, haur eta gazte narratibak oso argitalpen gutxi ditu. Izan ere, bigarren hamarraldiko argitalpenen erdia baino gehiago helduentzako narratiba dira. 2017. urtean gorakada bat atzeman dezakegu haur eta gazte narratiban, eta aurreko urtearekin alderatuta, errekupeazio txiki bat egon dela esan dezakegu, nahiz eta helduentzako narratibak argitalpen gehiago izan urte horretan. Gorakada horrek hala jarraituko duen egiaztatzeko, hurrengo urteetako argitalpenak jaso eta aztertu beharko ditugu.

Orokorrean, haur eta gazte narratibak bilakaera irregularra du mendean zehar, batez ere 2010. urtetik aurrera. Helduentzako narratibak, aldiz, urte jakin batzuetan gorabehera batzuk izan arren, antzeko argitalpen kopuruak izan ditu mendean zehar, eta gorakada txiki bat atzeman daiteke. Hala ere, orokorrean, haur eta gazte narratibak argitalpen osoen % 45 osatzen du, eta helduentzako narratibak, aldiz, % 55, beraz, bi testu moten arteko aldea ez da oso handia.

Testu moten bilakaera hobeto ulertzeko, hamabigarren grafikoa argitaletxeen urtez urteko datuekin alderatu beharko dugu. Datu-basean jasotako datuei esker ikusi dugu Euskal Herriko argitaletxeek presentzia gehiago dutela helduentzako narratiba gaztelaniara itzultzen, eta Estatuko argitaletxeek, aldiz, interes gehiago dutela haur eta gazte narratiba motako itzulpenak argitaratzen. Hurrengo grafikoa argitaletxeen arabera helduentzako narratibaren bilakaera aztertuko dugu:

13. grafikoa: elduentzako narratibaren bilakaera argitaletxeen arabera

Aipatu bezala, Estatuko argitaletxeek izenburu gutxi argitaratu dituzte XXI. mendean zehar, gehienez 6 argitalpen plazaratu zituzten 2004. urtean, baina 2011. urtean, adibidez, ez zuten itzulpenik argitaratu.

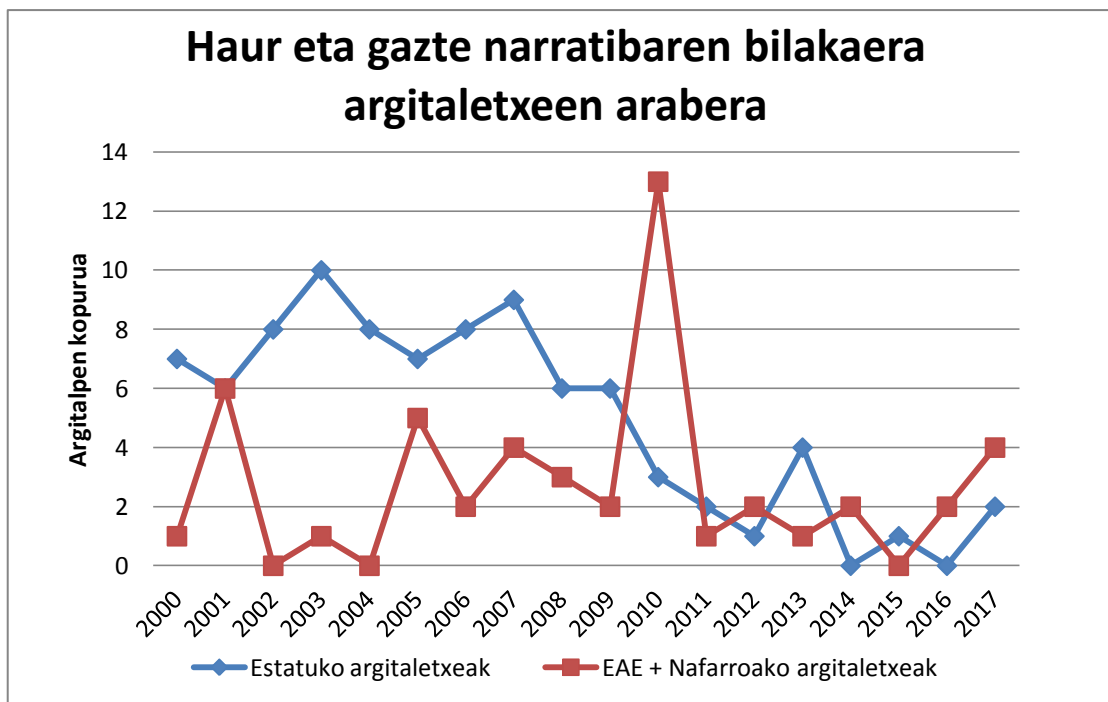
Barne-produkzioan beste bilakaera bat ikusten da, bilakaerak gorabehera nabarmenak ditu. Argitalpen gehiago kaleratu dituzte mendean zehar, eta urte batean soilik argitaratu dute Estatuko argitaletxeek baino gutxiago. Euskal Herriko argitaletxeen urterik oparoena 2007a izan zen 11 argitalpenekin.

Argitaletxe askok argitaratu dituzte helduentzako narratibako itzulpenak, eta horietako batzuek helduentzako narratiba soilik argitaratzen dute. Alberdania, adibidez, helduentzako narratiba multzoko itzulpen gehien argitaratu dituen argitaletxea da, mendean zehar 27 argitalpen argitaratu dituzte, eta denak dira helduentzako narratiba. Gainera, Euskal Herriko argitaletxeen urterik oparoenekin zerikusia dutela esan dezakegu, hau da, urterik oparoenean zortzi itzulpen argitaratu zituzten, eta itzulpenak

argitaratzeari utzi ziotenean Euskal Herriko argitaletxeek beherakada nabarmen bat izan zuten helduentzako narratibaren arloan.

Mota honetako narratiba gehien argitaratu duen hurrengo argitaletxea Ttartalo da, 22 itzulpen kaleratu dituzte, horietako denak helduentzako narratiba ere. Ondoren, Erein argitaletxea dugu, 24 argitalpen kaleratu dituzte mende honetan, eta horietako 19 helduentzako narratiba dira. Jarraian, Alfaguarak 12 argitalpen plazaratu ditu, Hiriak 10 eta Seix Barralek 9, azken honek helduentzako narratiba soilik argitaratzen du.

Helduentzako narratibako itzulpen gehienak argitaratu dituzten argitaletxeak ikusten baditugu, ondoriozta daiteke horietako gehienak barne-produkzioko argitaletxeak direla, eta salbuespena Madrileko Alfaguara eta Bartzelonako Seix Barral etxeak direla.

14. grafikoa: haur eta gazte narratibaren bilakaera argitaletxeen arabera

Honako grafiko honek haur eta gazte narratibaren bilakaera erakusten du argitaletxeen arabera. Bi argitaletxe moten argitalpenen bilakaera nahiko irregularra da mendean zehar, baina bien arteko aldea argi ikus daiteke. Alde batetik, Estatuko argitaletxeek itzulpen-kopuru handiena argitaratu zuten 2009. urtera arte, eta geroztik, argitalpenek gainbehera handia izan dute eta itzulpenak eskasak izan dira. 2003an argitalpenen kanpo-produkzioko kopuru handiena dugu eta 2014. eta 2016. urteetan, aldiz, ez zen itzulpenik kaleratu. Beste aldetik, ikuspuntu orokor batean, haur eta gazte narratibak ez du presentzia askorik barne-produkzioan. Hiru urtetan ez zen itzulpenik argitaratu, eta

beste urteetan kopurua ez da oso handia izan. Izan ere, bost alditan soilik argitaratu dituzte Estatuko argitaletxeek baino itzulpen gehiago.

Horrez gain, Euskal Autonomia Erkidegoko eta Nafarroako argitaletxeen argitalpenek gorakada nabarmena izan zuten 2010. urtean, eta aipatu bezala, gainerako urteetan testu mota honek ez ditu argitalpen asko izan Euskal Herriko argitaletxeen eskutik. Gainera, 2010etik aurrera argitalpen kopuruak nabarmen egin du behera, hurrengo urteetan liburu bat edo bi besterik ez dituztelako argitaratu. Ondoren, azken urteetan, errekupeazio txiki bat dagoela dirudi.

Argitaletxeei dagokienez, batzuek interes handia dute haur eta gazte narratiba argitaratzen. Esan beharra dago, haur eta gazte narratiba multzoko itzulpenak argitaratu dituzten argitaletxe gehienek testu mota hau soilik argitaratzen dutela. Itzulpen gehien argitaratu dituen argitaletxea Bartzelonako Edebé argitaletxea da, 17 liburu argitaratu ditu mendean zehar; ondoren, Bilboko Gero-Mensajero 14 argitalpen ditu; Valentziako Algar argitaletxeak 12; eta Bartzelonako La Galerak, aldiz, 9. Azkenik, Leoneko Everest etxeak 8 argitalpen ditu, eta horietako 7 Juan Kruz Igerabideren itzulpenak dira. Datu hauei esker, argitaletxe gehienak Estatukoak direla ziurtatu dezakegu, Gero-Mensajero izan ezik.

Haur eta gazte narratibaren bilakaeran ikus dezakegu Estatuko argitaletxeek gainbehera bat izan zutela 2010etik aurrera, eta gainbehera hori argitalpen orokorren gainbeherarekin egon daitekeela lotuta. Halaber, haur eta gazte narratibaren argitalpenei dagokienez, EAE eta Nafarroako argitaletxeek inflexio nabarmena izan dute 2010. urtean, eta zortzigarren grafikoan ikus daitekeen bezala, hau argi lotuta dago argitaletxe multzo honen goraldi orokorrarekin. Izan ere, urte horretan 13 itzulpen argitaratu zituzten, horietako sei Susana Pintoren *Basajaun* bildumako liburuak dira, Banaka media argitaletxeak argitaratuak. Bilduma osoa urte berean argitaratu zen, nahiz eta jatorrizkoak 2007. urtetik aurrera kaleratu. Horietako beste sei Aitor Aranaren itzulpenak dira, Donostiako Hiria argitaletxeak argitaratuak. Gainera, datu-basearen arabera, Aitor Aranaren zortzi itzulpenak 2010. urtean argitaratu ziren, denak Hiria argitaletxearen eskutik argitaratuak. Horietako sei, aipatu bezala, haur eta gazte narratiba dira, eta beste biak helduentzako narratiba.

Bukatzeko, ikuspuntu orokorrean, hamabigarren grafikoak erakusten duenez, haur eta gazte narratibaren gainbehera, 2010. urtea salbuespena dela kontuan hartuta, 2009tik

aurrera gertatu zen, eta beherakada hori Estatuko argitaletxeen argitalpenen bilakaerarekin dago estu lotuta. Hainbat aldiz aipatu den 2010eko inflexio hori haur eta gazte narratibaren argitalpen oparoekin dago lotuta, eta argitalpen kopuru honen atzean Euskal Herriko argitaletxeak daude. Beraz, Euskal Herriko argitaletxeek haur eta gazte narratiba multzoko itzulpen gutxi argitaratu dituzte mendean zehar, baina 2010ean gorakada nabarmen bat egon da.

Ondorioak

Datu hauek guztiak aztertu ondoren, ondorio orokor batzuk bildu ditugu. Datu-basean bi testu motak aztertu arren, argi ikusi dugu oinarri dugun bilakaeraren azterketa sakona egiteko haur eta gazte narratiba eta helduentzako narratiba bereizi egin behar direla. Horrez gain, aurrerako ataletan aipatu bezala, ikerketa honi hasiera besterik ez diogu eman, hau da, XXI. mendeko lehenengo hamazazpi urteak ikertu ditugu, eta hurrengo urteetako bilakaeraren azterketak jarraipen sakon baten beharra du. Arlo bakoitzeko ondorioak ikusi aurretik, aipatu beharra dago arlo hauek azterketa berezia izan duten arren, guztiak elkarri lotuta daudela, eta bakoitzaren bilakaera besteen bilakaeraren ondorioz gertatu dela.

Hasteko, datu-baseari dagokionez:

- 1- Funtsezkoa da hasieratik irizpideak finkatzea, datuen azterketa sakon bat gauzatu ahal izateko.
- 2- Datu-basea osatzean zailtasunak aurki daitezke, itzulpengintzari buruzko datu-baseetan informazioa falta baita normalean. Informazio falta hori itzultzailearen egiletasunarekin lotuta dago. Azken batean, itzultzaileari dagokion informazioa maiz aurki daiteke hutsik eta liburua bera begiratu behar izaten da itzultzailea zein den jakiteko. Beste batzuetan, liburuan ere ez da aurkitzen informazio hori. Gainera, datu-baseetako informazioa egiaztatzea funtsezkoa da, kasu askotan informazioa kontraesankorra baita. Gehinetan informazio falta hori autoitzulpenak izan direnean gertatzen da.

Argitalpenak:

- 3- Ikuspuntu orokor batean, lehen hamarraldia oparoena izan dela egiazta daiteke, nahiz eta mendean zehar gorabehera batzuk egon diren. 2010. urtean igoaldi nabarmen bat izan zen, eta kasu bakana da, hurrengo urteetan argitalpenek beheraldi handia izan baitute. Izan ere, urte horrekin alderatuta, ondorengo urteetako argitalpenek % 50 bat inguru egin dute behera.
- 4- Argitalpenen bilakaeran zenbait faktorek izan dezakete eragina, hala nola, dirulaguntzek edota argitaletxe batzuen itxierak.
- 5- Euskal idazle askoren lanak itzuli dira mende honetan zehar, baina batzuk soilik bereizten dira eta mendeko euskal idazle itzulienetarikotzat jo daitezke, Juan

Kruz Igerabide, Patxi Zubizarreta eta Jon Arretxe, besteak beste. Orokorrean, bi testu motak idazten dituzte, baina gehienetan testu mota bat nagusitzen da idazle bakoitzean, edota testu mota bakarra itzuli diote.

Itzultzaile-motak:

- 6-** Lau itzultzaile-mota aurki daitezke datu-basean: autoitzultzaileak, itzultzaile alografoak, kolaborazioa eta bestelako itzultzaileak. Azken mota honetan enpresa baten izena ageri da, eta beraz, ezin dugu jakin zein izan den itzultzailea. Kolaborazioaren bilakaera nahiko egonkorra da, autoitzulpenarenak eta alografoenak, aldiz, gorabehera handiak izan ditu. Gainera, autoitzulpenaren bilakaera oso gertu dago argitalpen orokorren bilakaerarengandik, antzeko gorabeherak izan baititu.
- 7-** Grafikoei esker ikusi dugu euskara-gaztelania itzulpeneko narratiban autoitzulpena dela nagusi, eta ondoren itzultzaile alografoak eta kolaborazioa datozela. Autoitzultzaileei dagokienez, egile jakin batzuek ohitura dute beren liburuak autoitzultzeko. Itzultzaile alografoen kasuan, batzuk oso oparoak izan dira mendean zehar, hala nola, Jorge Giménez Bech, Gerardo Markuleta edo Bego Montorio, eta askok argialetxe edo idazle jakin batentzat egiten dute lan.
- 8-** Kolaborazioak eta autoitzulpenak harreman estua dute, izan ere, bi kolaborazio mota bereizi arren, kolaborazio ohikoena obraren egileak itzulpen prozesuan parte hartzen duenean da. Horrez gain, datuek erakutsi digute kolaborazio batean ez dutela itzultzaileek soilik lan egiten, itzulpen prozesuan zuzentzaileak eta editoreak egon daitezkeela inplikatuak ere. Hala ere, gutxitan jakin dezakegu bakoitzak izan duen zeregin zehatza.
- 9-** Muga lausoa dago autoitzultzailearen eta itzultzaile alografoaren artean, izan ere, nahiz eta liburuan itzulpena alografo batek egin duela adierazi, askotan egileak itzulpenean lagundu edo zatiren bat itzuli du.
- 10-** Egile askok, nahiz eta elebidunak izan, nahiago dute itzulpena itzultzaile alografo baten esku uztea. Horrez gain, fideltasuna nahiko aldatzen da, autoitzultzaileek askotan testuaren berridazketa egiten dutelako (Arrula, 2017) eta batzuetan paragrafoak gehitu edo editatu egiten dituztelako.

- 11-** Autoitzulpena itzulpen-mota nagusiena dela ikusi dugu, eta argitalpen orokorretako testu mota ugariena helduentzako narratiba den arren, autoitzulpen gehienak haur eta gazte narratiban izan dira.
- 12-** Autoitzulpenaren zergatia ulertzeko euskararen egoera soziolinguistikoa ulertu behar dugu. Itzultzaile-mota hau ohikoa da egoera diglosikoetan dauden hizkuntzetan (Jaka, 2005).

Argitaletxeak:

- 13-** Argitaletxeen kasuan, Hego Ameriketako euskal narratibaren itzulpenak argitaratu dira mende honetan, baina oso kopuru txikia izan da.
- 14-** Beste bi moten bilakaera desberdina izan da. Mende honetako lehen hamarraldian, EAEko eta Nafarroako argitaletxeek Estatuko argitaletxeek baino itzulpen gutxiago argitaratu zituzten, baina nahiz eta bakoitzak gorabeherak izan, bien arteko desberdintasuna ez da hain handia izan. 2010. urtean barne-produkzioko argitalpenek igoera nabarmena izan zuten, eta urte horretatik aurrera, Estatuko argitaletxeen argitalpenek beheraldi handia izan dute eta Euskal Herriko argitaletxeek itzulpen gehiago argitaratu dituzte, baina ez lehen hamarkadan bezainbeste.
- 15-** Euskal Herriko zenbait argitaletxek itzulpenak sustatzen dituzte sortutako bilduma jakin batzuen bermeaz.

Testu motak:

- 16-** Mende honetako lehen hamarraldian haur eta gazte narratiba izan da testu mota nagusiena, eta horren ondoren, argitalpen kopuruak nabarmen egin du behera. Ondorioz, gaur egun helduentzako narratiba dugu nagusi.
- 17-** Testu moten bilakaera argitaletxeenarekin dago lotuta, izan ere, Estatuko argitaletxeen argitalpen gehienak haur eta gazte narratiba izan dira, eta Euskal Herrikoenak, aldiz, helduentzako narratiba. Hala ere, argitalpenen 2010eko inflexio hori haur eta gazte narratibaren argitalpen kopuru handiak eragin du, eta igoera hori Euskal Herriko argitaletxeen argitalpenen igoeraren ondorioz gertatu da.
- 18-** Bigarren hamarraldiko haur eta gazte narratibaren beheraldi handia Estatuko argitaletxeen argitalpen gutxiekin dago lotuta.

19- Haur eta gazte narratiba argitaratzen duten argitaletxe gehienek testu mota hau soilik argitaratzen dute.

Eranskinak

I. ERANSKINA: HAUR ETA GAZTE NARRATIBA

2000

Egilea	Izenburua	Izenburua gaztelaniaz	Itzultzailea	Argitaletxea	Argitaratze lekua
Arana, Aitor	Erregina bahitua	La reina dormida	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Egaña, Andoni	Niri ez zait futbola gustatzen	No me gusta el fútbol	Igerabide, Juan Cruz	La Galera	Bartzelona
Etxebarria Ayesta, Juan M.	Eguberri eta gabon ipuinak	Cuentos Vascos de Navidad	Calleja, Seve	Ibaizabal	Euba-Zornotza
Igerabide, Juan Kruz	Sagutxo ameslaria	La ratita miracielos	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Igerabide, Juan Kruz	Jonasen pena	La pena de Jonás	Autoitzulpena	Everest	Leon
Igerabide, Juan Kruz	Helena eta arrastiria	Helena y el sol poniente	Autoitzulpena	La Galera	Bartzelona
Lertxundi, Anjel	Nik erremerre hitz egiten dut	A mí me patina la egge	Giménez Bech, Jorge	La Galera	Bartzelona
Linazasoro, Karlos	Bota gorriak	Las botas rojas	Autoitzulpena	Anaya	Madril

2001

Arretxe, Jon	Harresi handirantz	Hacia la gran muralla	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril
Igerabide, Juan Kruz	Daratulua	El taladro	Autoitzulpena	Desclée de B.	Bilbo

Igerabide, Juan Kruz	Jonasen iratzargailua	El despertador de Jonás	Autoitzulpena	Everest	Leon
Iturbe, Arantxa	Nik eserita egiten dut, eta zer?	Yo lo hago sentado	Giménez Bech, Jorge	La Galera	Bartzelona
Landa, Mariasun	Elefante txori-bihotza	Elefante corazón de pájaro	Autoitzulpena	Anaya	Madril
Landa, Mariasun	Sorgina eta maisua	La bruja y el maestro	Autoitzulpena	Anaya	Madril
Loza, Felipe; Losada, Garbiñe	Sin vergüenzas = Lotsa gabe	Sin vergüenzas = Lotsa gabe	Aranburu, Nagore	Artezblai	Elorrio
Olier (Olivier Gilleron)	Uluxka eta Makaon	Zumbona y Macaón	Olano Irurtia, Antton	Desclée de B.	Bilbo
Urmeneta, Asisko; Goñi, Pernan	Nora hoa, xirimola?	¿A dónde va la espiral?	Autoitzulpena	Desclée de B.	Bilbo
Zubizarreta, Patxi	Zikoinaren hegaldia	El vuelo de la cigüeña	Autoitzulpena	Olerti etxea	Zarautz
Zubizarreta, Patxi	Marraztuidazu gutun bat	Dibújame una carta	Autoitzulpena	Desclée de B.	Bilbo
Zubizarreta, Patxi	Musuka	Muchos besos	Autoitzulpena	SM	Madril

2002

Bueno, Rai; Cabassa, Mariona	Bloblo	Blobló	Autoitzulpena	Kalandraka	Pontevedra
Etxeberria, Hasier	Inesaren balada	La balada de Inesa	Padrón, José Luis	La Galera	Bartzelona
Landa, Mariasun	Marlene eta taxizapata	Marlene y el taxizapato	Autoitzulpena	SM	Madril
Linazasoro, Karlos	Franti	Franti	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Txiliku	Arreba txiki bat dut, eta zer?	Voy a tener una hermanita	Daturik ez	La Galera	Bartzelona
Zubizarreta, Patxi	Sekretuen liburua	El libro de los secretos	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril
Zubizarreta, Patxi	Midasen eraztuna	El anillo de Midas	Ortuondo, Itziar	Edelvives	Zaragoza
Zubizarreta, Patxi; Igerabide, Juan Kruz	Paularen zazpi gauak	Siete noches con Paula	Zubizarreta, Patxi + Igerabide, Juan Kruz	Edebé	Bartzelona

2003

Gutiérrez, Pello	Nayarit-eko altxorra	El tesoro de Nayarit	Autoitzulpena	Saure	Legutio
Igerabide, Juan Kruz	Begi loti	Ojitos dormilones = Begi loti	Autoitzulpena	Diputación de Málaga,	Malaga
Igerabide, Juan Kruz	Okili-kili	Pico Pic	Autoitzulpena	Everest	Leon
Igerabide, Juan Kruz	Txano Gorritxo eta Amona Basatia	Caperucita y la abuela feroz	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Igerabide, Juan Kruz	Jonas larri	Jonás en apuros	Autoitzulpena	Everest	Leon
Juaristi, Felipe	Haydn-en lora	El loro de Haydn	Autoitzulpena	Everest	Leon
Martínez Navarro, Laida	Max bazterrak nahasten	Los líos de Max	Autoitzulpena	Edelvives	Madril
Meabe, Miren Agur	Nola zuzendu andereño gaizto bat	Cómo corregir a una maestra malvada	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Meabe, Miren Agur	Etxe bitan bizi naiz	Vivo en dos casas	Autoitzulpena	La galera	Bartzelona
Santisteban, Karlos	Hamsterra eta gangsterra	El hámster y el gángster	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Urkixo, Joanes	Gerlari zuria	El guerrero blanco	Autoitzulpena	La Galera	Bartzelona

2004

Igerabide, Juan Kruz	Jonasek arazo potolo bat du	Jonás tiene un problema muy gordo	Autoitzulpena	Everest	Leon
Igerabide, Juan Kruz	Mintzo naiz isilik	A tus ojos mi voz: adivinanzas	Autoitzulpena	La Galera	Bartzelona
Landa, Mariasun	Ahatetxoa eta sahats negartia	El patito y el sauce llorón	Autoitzulpena	Algar	Alzira (Valentzia)
Landa, Mariasun	Inurri bitxia	Una hormiga original	Autoitzulpena	Algar	Alzira (Valentzia)
Landa, Mariasun	Galtzerdi suizida	El calcetín suicida	Autoitzulpena	Anaya	Madril
Landa, Mariasun	Krokodiloa ohe azpian	Un cocodrilo bajo la cama	Autoitzulpena	SM	Madril
Uribe, Kirmen	Ez naiz ilehoria	No soy rubia	Autoitzulpena	Editores asociados	Bartzelona
Zubizarreta, Patxi	Zabuetan	En los columpios	Carreño Albín, Soledad	Algar	Alzira (Valentzia)

2005

Astondoa , Iban; Gutiérrez, Pello; Redondo, Daniel	Knossoss-eko ondarea	El legado de Cossos	Gutiérrez, Pello	Saure	Legutio
Atxaga, Bernardo	Nire jaioterriko jendea	La gente de mi pueblo	Rosetta testu zerbitzuak	Algar	Alzira (Valentzia)
Busturia, Unai; Ribas, Julen	Numenak aita	Númenes, el padre	Perez, Virginia	Saure	Legutio
Igerabide, Juan Kruz	Txirrina	Suena el timbre	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril
Igerabide, Juan Kruz	Koxo-koxoa!	¡Qué ica!	Autoitzulpena	Algar	Alzira (Valentzia)
Igerabide, Juan Kruz	Bosniara nahi	Volver a Bosnia	Autoitzulpena	Everest	Leon
Irusta, Antton	Berakatz zopa	Sopa de ajo	Autoitzulpena	Gero-Mensajero	Bilbo
Kazabon, Antton	Gure amona Lutxi	¡Hay que ver mi abuelita!	Garzia, Joxerra	Gero-Mensajero	Bilbo
Santisteban, Karlos	Marrubi zuria	La fresa blanca	Autoitzulpena	Gero-Mensajero	Bilbo
Zubeldia, Iñaki; Zabaleta, Jon	Olentzero larri	El Olentzero en apuros	Zubeldia, Iñaki	Gero-Mensajero	Bilbo
Zubizarreta, Patxi	Estatua bat eta artista bi	Una estatua y dos artistas	Autoitzulpena	Algar	Alzira (Valentzia)
Zubizarreta, Patxi	Bakarrrik eta Buztangabe	Sola y Sincola	Autoitzulpena	Edelvives	Zaragoza
Zubizarreta, Patxi	Hiru lagun	Tres amigos	Autoitzulpena	Edelvives	Zaragoza

2006

Atxaga, Bernardo	Xola eta Angelito	Shola y Angeliño	Atxaga, Bernardo + Garikano, Asun	SM	Madril
Igerabide, Juan Kruz	Hamabi galdera pianoari	Doce preguntas a un piano	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Igerabide, Juan Kruz	Korri, Sebastian, korri	¡Corre, Sebastián, corre!	Edicions Bromera	Algar	Alzira (Valentzia)
Kazabon, Antton	Niko eta Zaldiko	Nico y Zaldiko	Garzia, Joxerra	Gero-Mensajero	Bilbo
Meabe, Miren Agur	Supositorioak otsoarentzat	Supositorios para el lobo	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Mendieta, Mari Jose	Aitorrek bi ama ditu	Aitor tiene dos mamás	Autoitzulpena	Bellaterra	Bartzelona
Santisteban, Karlos	Txori katua	El gato-pájaro	Autoitzulpena	Gero-Mensajero	Bilbo

Txiliku	Osaba Bin Floren	El tío Bin Floren	Giménez Bech, Jorge	Planeta	Madril
Zubeldia, Iñaki	Ama	¡Mamá!	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Zubizarreta, Patxi	Arroza eta tinta	Arroz y tinta	Edicions Bromera	Algar	Alzira (Valentzia)

2007

Añorga, Pello	Gerlari handia	El gran guerrero	Markuleta, G.	Faktoria K de Libros	Pontevedra
Busturia, Unai; Ribas, Julen	Numenak alaba	Númenes, la hija	Lizartza, Ritxi	Saure	Legutio
Igerabide, Juan Kruz	Ttolo maitea	Querido Tolo	Autoitzulpena	MacMillan	Madril
Igerabide, Juan Kruz	Sudurretik txintxilika	A una nariz pegado	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Igerabide, Juan Kruz	Adio, Jonas	¡Adiós, Jonás!	Autoitzulpena	Everest	Leon
Landa, Mariasun	Amona, zure iholdi	Los secretos de Iholdi	Autoitzulpena	SM	Madril
Mendiguren Elizegi, Xabier	Gurpil gainean nabil	Voy sobre ruedas	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Mendoza, Miriam	Jaxinto eta giltza erraldoia	Jacinto y la llave mágica	Mendoza, Asier	Gero-Mensajero	Bilbo
Zubeldia, Iñaki	Nagadu	Nagadu	Zubeldia, Iñaki	Gero-Mensajero	Bilbo
Zubizarreta, Patxi	Furia	Furia	Autoitzulpena	Algar	Alzira (Valentzia)
Zubizarreta, Patxi	Orroa uraren galerian	Rugido en la galería del agua: Arrikutz	Autoitzulpena	Oñatiko Garapen eta Turismo Ajentzia	Oñati
Zubizarreta, Patxi	Atxiki sekretua: sorginaren eskuliburua	Guarda el secreto: Manual para brujas	López Gaseni, M.	Anaya	Madril
Zubizarreta, Patxi	Pantaleon badoa	Pantaleón se va	Ortuondo, Itziar	SM	Madril

2008

Añorga, Pello; Jokin, Mitxelena	Ama erraldoia	Madre gigante	Markuleta, Gerardo	Eusko Jaurlaritzza	Gasteiz
---------------------------------	---------------	---------------	--------------------	--------------------	---------

Cano, Harkaitz	Itsasoa etxe barruan	El mar en la cocina	Autoitzulpena	MacMillan	Madril
Igerabide, Juan Kruz	Munia ohe azpian lo	Munia duerme bajo la manta	Autoitzulpena	Algar	Alzira (Valentzia)
Igerabide, Juan Kruz	Bagdadeko aurpegiak	Rostros sobre Bagdad	Autoitzulpena	Algar	Alzira (Valentzia)
Kazabon, Antton	Ametsak lo	Duerme, mi sueño	Garzia, Joxerra	Gero-Mensajero	Bilbo
Meabe, Miren Agur	Izar bat zopan	Una estrella en la sopa	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Mendiguren Elizegi, Xabier	Katiuska horiak	Katiuskas amarillas	Autoitzulpena	Algar	Alzira (Valentzia)
Santisteban, Karlos	Hiru arrano fla, fla, fla	Tres águilas en el aire	Autoitzulpena	Gero-Mensajero	Bilbo
Zubizarreta, Patxi	Usoa, hegan etorritako neskatoa	Usoa, llegaste por el aire	Ortuondo, Itziar	Edelvives	Leon

2009

Bilbao, Leire	Garazi gerezi	Teresa Cereza	Ituarte, Eli	Gero-Mensajero	Bilbo
Igerabide, Juan Kruz	Printzesa begi-zulo	La princesa ojerosa	Autoitzulpena	MacMillan	Madril
Igerabide, Juan Kruz	Haizearen tunela	El túnel del viento	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Izagirre, Koldo	Barriola, San Adriango azeria	El zorro ladrón	Autoitzulpena	Takatuka	Bartzelona
Izagirre, Koldo	Zangozikin	Pies sucios	Autoitzulpena	Takatuka	Bartzelona
Kazabon, Antton	Ortzikoloreak	Arde el cielo	Garzia, Joxerra	Gero-Mensajero	Bilbo
Zubizarreta, Patxi	Zazpigarrenta eta azkena	La séptima, la vencida	Autoitzulpena	Alhambra	Madril
Zubizarreta, Patxi	Xia Tenzinen bidaia miresgarria	El maravilloso viaje de Xía Tenzin	Autoitzulpena	Edelvives	Madril

2010

Arana, Aitor	Neska-mutil bereziak	Alienados	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Arana, Aitor	Urtegi misteriotsua	Un pantano con misterio	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Arana, Aitor	Azken gurasoak	Los últimos padres	Autoitzulpena	Hiria	Donostia

Arana, Aitor	Kludia eta baloien sekretua	Claudia y el secreto del río	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Arana, Aitor	Lagun berezi bat	Mi amigo Quasimodo	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Arana, Aitor	Zeruko mezulariak	Mensajeras del cielo	Daturik ez	Hiria	Donostia
Morillo, Fernando	Leonardoren hegoak	Las alas de Leonardo	Autoitzulpena	Edelvives	Madril
Pinto, Susana	Basajaun. Trikuak salbatzen	Basajaun: el rescate de los erizos	Kerexeta, Xabier	Banaka media	Donostia
Pinto, Susana	Basajaun. Zer gertatu da urarekin?	Basajaun: en busca del agua	Kerexeta, Xabier	Banaka media	Irun
Pinto, Susana	Basajaun. Izurritea basoan	Basajaun: epidemia en el bosque	Kerexeta, Xabier	Banaka media	Irun
Pinto, Susana	Basajaun. Zikoina txikia	Basajaun: la pequeña cigüeña	Kerexeta, Xabier	Banaka media	Irun
Pinto, Susana	Basajaun. Basajaunen oporrak	Basajaun: las vacaciones de Basajaun	Kerexeta, Xabier	Banaka media	Irun
Pinto, Susana	Basajaun. Auzoko zaratatsuak	Basajaun: los vecinos ruidosos	Kerexeta, Xabier	Banaka media	Irun
Santisteban, Karlos	Aparrezko hitzak	Letras de espuma	Autoitzulpena	Gero-Mensajero	Bilbo
Zubeldia, Iñaki	Katalina, kontalari	Las historias de la abuela Catalina	Calleja, Seve	Faktoria K de Libros	Pontevedra
Zubizarreta, Patxi	Pikolo	Pikolo	Erro, Ángel	Lóquez	Santa Marta de Tormes (Salamanca)

2011

Meabe, Miren Agur	Zer da, ba, maitasuna?	¿Qué es el amor, sino...?	Autoitzulpena	Lóquez	Salamanca
Salaberria, Leire	Euria ari duenean	Cuando llueve	Rey, Fernando	Faktoria K de Libros	Pontevedra
Suarez, Castillo	Muxurik nahi?	¿Te doy un beso?	Sestorain, Joxemari	Gero-Mensajero	Bilbo

2012

Landa, Mariasun	Ipurtargiak paradisuari	Luciérnagas en el paraíso	Autoitzulpena	Edebé	Madril
-----------------	-------------------------	---------------------------	---------------	-------	--------

Meabe, Miren Agur	Errepidea	La carretera	Autoitzulpena	Erein	Donostia
Mendibil, Mikel	Enara ttipia	La pequeña Enara	Autoitzulpena	Cénlit	Berriozar (Nafarroa)

2013

Alberdi, Uxue; Aitziber Akerreta	Txikitzen zaretenean	Cuando os hagáis pequeños	Autoitzulpena	Kalandraka	Pontevedra
Añorga, Pello	Augustoren botila	La botella del señor Augusto	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
Añorga, Pello	Zapatagorri	Zapatirroja	Barandiaran, Alberto	Cénlit	Berriozar (Nafarroa)
Elorriaga, Unai	Matxinsaltoen belarriak	Las orejas de los saltamontes	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril
Elorriaga, Unai	Matxinsaltoaren belarriak	Las orejas de los saltamontes	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril

2014

Añorga, Pello; Jokin, Mitxelena	Yummaren urrezko bola	La bola dorada de Yumma	Barandiaran, Alberto	Cénlit	Berriozar (Nafarroa)
Suarez, Castillo	Amalia eta Amelia	Amalia y Amelia	Barandiaran, Alberto	Cénlit	Berriozar (Nafarroa)

2015

Landa, Mariasun	Elsa eta paradisua	Elsa y el paraíso	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona
-----------------	--------------------	-------------------	---------------	-------	------------

2016

Arretxe, Jon	Lurraren taupadak	Los latidos de la tierra	Padrón, José Luis	Erein	Donostia
Meabe, Miren Agur	Titpi-tapa ilunabarrean	Paseo al anochecer	Autoitzulpena	Denonartean(Cénlit)	Berriozar (Nafarroa)

2017

Agirre, Alaine	Nora joan da aitona?	¿Dónde ha ido el abuelo?	Mendiguren, Xabier	La Topera	Bartzelona
Atxukarro, Bakarne; Zubialde, Izaskun; Egurza, Asun	Lekim, haizuloetako gizakia	Lekim, el niño cavernícola	Atxukarro, Bakarne + Zubialde, Izaskun	Cénlit	Berriozar (Nafarroa)
Cano, Harkaitz	Orkesta lurtarra	La Orquesta Terrestre	Autoitzulpena	SM	Madril
Egaña, Arrete	Klarisa. Ume desagertuaren kasua	Klarisa: El caso del niño desaparecido	Autoitzulpena	Erein	Donostia
Izagirre, Koldo	Dumitru	Dumitru delincuente	Rey, Fernando	Erein	Donostia
Landa, Mariasun	Azken balada	Mayi y Jakes: la última balada	Autoitzulpena	Erein	Donostia

II. ERANSKINA: HELDUENTZAKO NARRATIBA

2000

Iturregi, Patxi	Haize kontra	Con el viento en contra	Iturregi, Patxi +Santamaria, Idoia	Hiru	Hondarribia
Jimenez, Edorta	Epopeiak eta itotakoen arrastoa	La estela de los ahogados	Montorio, Bego	Hiru	Donostia
Mendiguren Elizegi, X.	Berriro igo nauzu	Mi vieja montaña	Santamaría, Idoia	Hiru	Hondarribia
Oñederra, Lourdes	Eta emakumeari sugeak esan zion	Y la serpiente dijo a la mujer	Iñurreta, Iñaki	Bassarai	Gasteiz
Zubizarreta, Patxi	Emakume sugearen misterioa	Dos casos únicos	Ortuondo, Itziar	Alfaguara	Madril
Zubizarreta, Patxi	Magalik badaki	Magali por fin lo sabe	Ortuondo, Itziar	Anaya	Madril
Zubizarreta, Patxi	Gizon izandako mutila	El chico que fue hombre: el azor, el azar y la zorra	Ortuondo, Itziar	Anaya	Madril

2001

Lertxundi, Anjel	Piztiaren izena	El huésped de la noche	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Apalategi, Ur	Gauak eta hiriak	Las relaciones imperfectas	Makazaga, Xabier	Hiru	Hondarribia
Arretxe, Jon	Tubabu	Tubabu: hombre blanco en África	Padrón, José Luis	Ttarttalo	Donostia
Irigoién, Joan M.	Consummatum est	Consummatum est	Irigoién, Joan M.; Pérez Esclarín, A.; Puignau, M.; Sastre, E.	Ttarttalo	Donostia
Izagirre, Koldo	Agirre zaharraren kartzelaldi berriak	Nuevas prisiones del viejo Aguirre	Autoitzulpena	Ttarttalo	Donostia
Lertxundi, Anjel	Argizariaren egunak	Los días de la cera	Giménez Bech, Jorge	Alfaguara	Madril
Lertxundi, Anjel	Lehorreko koadernoak	Cuaderno de tierra firme	Giménez Bech, Jorge	Alfaguara	Madril
Zubiri, Iñaki	Yanoz, Undaitz'eko nagusia	Yanoz, el señor de Undaitz	Autoitzulpena	Beta III Milenio	Bilbo

2002

Cano, Harkaitz	Telefono kaiolatu; beste ipuin batzuk	Enseres de ortopedia inútil	Montorio, Bego	Hiru	Hondarribia
Irigoien, Joan Mari	Lur bat haratago	Una tierra más allá	Irigoien, Joan Mari + Aranguren, Jorge + Puignau, Maite	Ttartalo	Donostia
Osoro, Jasone	Korapiloak	Desnudos	Autoitzulpena	Seix Barral	Bartzelona
Saizarbitoria, Ramon	Gorde nazazu lurpean	Guárdame bajo tierra	Eguia Careaga, F.	Alfaguara	Madril
Urain, Jokin	Gatibu jaio nintzen	Nací cautivo	Gonzalo Casal, Iñaki	Txalaparta	Tafalla
Urretabizkaia, Arantxa	Koaderno gorria	El cuaderno rojo	Iñurreta, Iñaki	Ttartalo	Donostia

2003

Alonso Fourcade, Jon	Katebegi galdua	El eslabón perdido	Gezuraga, Ángela	Hiru	Hondarribia
Cano, Harkaitz	Piano gainean gosaltzen	El puente desafinado: baladas de Nueva York	Autoitzulpena	Erein	Donostia
Egia, Lutxo	Paperezko hegazkinak	Aviones de papel	Autoitzulpena	Hiru	Hondarribia
Elorriaga, Unai	SPrako tranbia	Un tranvía en SP	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril
Epaltza, Aingeru	Rock'n'roll	Rock'n'roll	Epaltza, Aingeru + Puignau, Maite	Ttartalo	Donostia
Iturralde, Joxemari	Euliak ez dira argazkietan azaltzen	Las moscas no salen en las fotos	Montorio, Bego	Erein	Donostia
Mintegi, Laura	Sisifo maite minez	Sisifo enamorado	Félix Butrón, Elisa + Mintegi, Laura	Txalaparta	Tafalla
Rozas Elizalde, Ixiar	Sartu, korrontea dabil	Luego les separa la noche	Autoitzulpena	Erein	Donostia
Saizarbitoria, Ramon	Kandiskyren tradizioa	Kandyskiren tradizioa = La tradición de Kandinsky	Autoitzulpena	Atenea	Madril
Sastre, Pablo	Leuropa	Leuropa	Montorio, Bego	Hiru	Hondarribia
Txiliku	Hontzaren orduak	Las horas del búho	González Aranguren, Jorge	Ttartalo	Donostia

2004

Arana, Aitor	Onan	Onán	Arana, Aitor + Merino, Juan Karlos	Hiria	Donostia
Irasizabal Izagirre, Iñaki	Borrokaren baitan	Peleo	Autoitzulpena	Hiria	Donostia

Aristi, Pako	Urregilearen orduak	Las buenas palabras	Padrón, José Luis	Erein	Donostia
Arretxe, Jon	Zazpi kolore	7 colores	Padrón, José Luis	RBA	Bartzelona
Atxaga, Bernardo	Soinujolearen semea	El hijo del acordeonista	Atxaga, Bernardo + Garikano, Asun	Alfaguara	Madril
Cano, Harkaitz	Beluna jazz: errebolbera ur azalean	Jazz y Alaska en la misma frase	Autoitzulpena	Seix Barral	Bartzelona
Cillero, Javi	Hollywood eta biok	Agur Hollywood = Hollywood me mata	Montorio, Bego	Atenea	Madril
Elorriaga, Unai	Van't Hoffen ilea	El pelo de Van't Hoff	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril
Meabe, Miren Agur	Itsaslabarreko etxea	La casa del acantilado	Autoitzulpena	Edebé	Bartzelona

2005

Galarreta, Xabier	Kosmogonia	Cosmogonia	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Olmo Serna, Karlos del	Henrike higanota	Paris no vale una misa: Enrique III de Albret, el rey hugonote	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Garzia Garmendia, Juan	Itzalen itzal	Sombra de sombras	López Gaseni, Manu	Alberdania	Irun
Arrieta Malaxetxebarria, Yolanda	Jostorratza eta haria	Jostorratza eta haria = Aguja e hilo	Autoitzulpena	Atenea	Madril
Iturbe, Arantxa	Lehenago zen berandu	Ya ni siquiera es tarde	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Muñoz, Jokin	Bizia lo	Letargo	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Linazasoro, Karlos	Itoko dira berriak	Itoko dira berriak = Ménsula que el cielo sostiene	Autoitzulpena	Atenea	Madril
Morillo, Fernando	Gloria mundi	Gloria mundi	Muñoz, Jokin + Puignau, Maite	Ttartalo	Donostia
Rodriguez, Fito	Faustoren itzala	La sombra de Fausto	Autoitzulpena	Hiru	Hondarribia

2006

Alberdi, Pedro	Kafka Bilbon	Kafka Bilbon = Kafka en Bilbao	Autoitzulpena	Atenea	Madril
Haranburu Altuna, Luis	Kandido edo Euskadi independentearen ukronia	Cándido o la ucronía de Euskadi independiente	Autoitzulpena	Hiria	Donostia

Arretxe, Jon	Griot	Griot	Mendizabal, Iñaki	Elea	Bilbo
Belmonte F. de Larrinoa, Joxe	Hamar urte barru	Al cabo de diez años	Autoitzulpena	Erein	Donostia
Cano, Harkaitz	Belarraren ahoa	El filo de la hierba	Autoitzulpena	Alberdania	Irun
Elorriaga, Unai	Vredaman	Vredaman	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril
Lertxundi, Anjel	Zorion perfektua	Felicidad perfecta	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Mujika Iraola, Inazio	Gerezi denbora	Tiempo de cerezas	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Hernandez Abaitua, Mikel	Bazko arrautzak	Bazko arrautzak = Huevos de pascua	Autoitzulpena	Atenea	Madril
Urkiza, Ana	Desira izoztuak	Deseos de hielo	Montorio, Bego	Ttartalo	Donostia
Zaldua, Iban	Gezurak, gezurak, gezurak	Mentiras, mentiras, mentiras	Autoitzulpena	Lengua de Trapo	Madril

2007

Arkotxa, Aurelia	Septentrio	Septentrio	Fernandez, Arantza + Tolaretxipi, Eli	Alberdania	Irun
Egaña, Andoni	Pausoa noiz luzatu	Cuándo alargar el paso	Markuleta, Gerardo	Alberdania	Irun
Epaltza, Aingeru	Lasto sua	Fuego de paja	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Igerabide, Juan Kruz	Hauts bihurtu zineten	Nos queda la ceniza	Autoitzulpena	Alberdania	Irun
Lertxundi, Anjel	Ihes betea	Linea de fuga	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Mujika Iraola, Inazio	Sagarrak Euzkadin = Manzanas en Euskadi	Sagarrak Euzkadin = Manzanas en Euskadi	Markuleta, Gerardo	Alberdania	Irun
Muñoz, Jokin	Joan zaretenean	Sin vosotros	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun

Sagastizabal, Joxean	Kutsidazu bidea, Ixabel	Monte arriba, ¡los vascos!	Autoitzulpena	Alberdania	Irun
Arretxe, Jon	Sustrai beltzak	Raíces negras	Izagirre, Ander	Elea	Bilbo
Zaldua, Iban	Etorkizuna	Porvenir: diecisiete cuentos casi políticos	Autoitzulpena	Lengua de Trapo	Madrid
Osoro, Jasone	Greta	Greta	Autoitzulpena	Seix Barral	Bartzelona
Jimenez, Edorta	Kilkerren hotsak	El canto de los grillos	Montorio, Bego	Ttarttalo	Donostia
Rodriguez, Eider	Eta handik gutxira gaur	Y poco después ahora	Autoitzulpena	Ttarttalo	Donostia

2008

Erzilla, Manu	Obligazio bat	Obligaciones	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Epaltza, Aingeru	Mailuaren odola	Casta de bastardos	Erro, Ángel	Ttarttalo	Donostia
Jaio, Karmele	Amaren eskuak	Las manos de mi madre	Jaio, Karmele + Maite Puignau	Ttarttalo	Donostia
Cillero, Javi	Ero hiria	Ciudad de locos	Cid Abasolo, Karlos	Alberdania	Irun
Muñoz, Jokin	Antzararen bidea	El camino de la oca	Jokin Muñoz+Jorge Giménez Bech	Alberdania	Irun
Zubizarreta, Patxi	Eztia eta ozpina	De hiel y de miel	Ortuondo, Itziar	Alberdania	Irun
Meabe, Miren Agur	Urtebete itsasargian	Un año en el faro	Autoitzulpena	Lóguéz	Salamanca
Olasagarre, Juanjo	Ezinezko maletak	Las maletas imposibles	Aiaitui, Jon; Alonso, Jon +Montorio, Bego; Markuleta, Gerardo	Bassarai	Gasteiz
Rodriguez, Eider	Haragia	Carne	Autoitzulpena	451 editores	Madrid

2009

Arretxe, Jon	Xahmaran	Shahmarán	Fernández, Cristina	Erein	Donostia
Arretxe, Jon	Oroituz	El sur de la memoria	Padrón, José Luis	Ttarttalo	Donostia
Atxaga, Bernardo	Zazpi etxe Frantzian	Siete casas en Francia	Atxaga, Bernardo + Garikano, Asun	Alfaguara	Madrid
Jimenez, Edorta	Sukar ustelaren urtea	El año del tifus	Padrón, José Luis	Txalaparta	Tafalla

Maia, Jon	Riomundo	Riomundo	Autoitzulpena	Txalaparta	Tafalla
Mintegi, Laura	Ecce homo	Ecce Homo	Montorio, Bego	Txalaparta	Tafalla
Muguruza, Jabier	Laura kanpoan da	Laura kanpoan da= En ausencia de Laura	Ibarluzea, Miren	Atenea	Madril
Lertxundi, Anjel	Zoaz infernura, laztana	Vete al infierno, cariño	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Murugarren, Txuma	Larrialdietarako irteera	Larrialdietarako irteera = Salida de Urgencia	Autoitzulpena	Atenea	Madril
Osoro, Jasone	Jara	Jara	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril
Zaldua, Iban	Euskaldun guztion aberria	La patria de todos los vascos	Autoitzulpena	Lengua de Trapo	Madril

2010

Arretxe, Jon	Fatum	La calle de los ángeles	Fdez, Cristina+Seguro, Iñaki	Erein	Donostia
Elorriaga, Unai	Londres kartoizkoa da	Londres es de cartón	Autoitzulpena	Alfaguara	Madril
Arana, Aitor	Ipuin lizunak; Ipuin ilunak	Cuentos de Eros y Tanatos	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Etxeberria, Aitziber	31 baioneta	31 bayonetas, la quema de San Sebastián	Navarro, Koro	Erein	Donostia
Arana, Aitor	Oscar eta Sebastian edo Oscar Wilden bizitza	Mi querido Oscar: una biografía novelada de Oscar Wilde	Daturik ez	Hiria	Donostia
Hdez Abaitua, Mikel	Etorriko haiz nirekin?	Etorriko haiz nirekin? = ¿Vendrás conmigo?	Autoitzulpena	Atenea	Madril
Iturralde, Joxemari	Hyde Park-eko hizlaria	El orador de Hyde Park	Autoitzulpena	Pamiela	Iruñea
Jaio, Karmele	Hamabost zauri eta Zu bezain ahul	Heridas crónicas	Autoitzulpena	Ttartalo	Donostia
Etxarte, E.; Urrutia, A.	Ihes ederra	La bella huida	Autoitzulpena (Etxarte, Hedoi)	Alberdania	Irun
Rozas Elizalde, Ixiar	Negutegia	Invernario	Autoitzulpena	Itaca	Mexico DF
Uribe, Kirmen	Bilbao-New York-Bilbao	Bilbao-New York-Bilbao	Arregi, Ana	Seix Barral	Bartzelona
Zubizarreta, Patxi	Mundua lo dagoen bitartean	Mientras el mundo duerme	Markuleta, Gerardo	SM	Madril

2011

Aranbarri, Iñigo	Zulo bat uretan	Cavando el agua	Autoitzulpena	Meettok	Donostia
Arretxe, Jon	Tangerko ametsak	Sueños de Tánger	Fernández, Cristina	Erein	Donostia
Atxaga, Bernardo	Borrokaria	Borrokaria = El luchador = The fighter	Atxaga, Bernardo+ Gabantxo, Amaia(ing.)+Garikano, Asun	Etxepare institutua	Donostia
Epaltza, Aingeru	Izan bainintzen Nafarroako Errege	Yo que fui rey de Navarra	Erro, Ángel	Ttartalo	Donostia
Haranburu Altuna, L.	Ardo zopak	Sopas de vino	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Elorrieta, Irati	Burbuilak	Burbujas	Autoitzulpena	Alberdania	Irun
Goia, Garazi	Bi hitz	Dos palabras	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Lertxundi, Anjel	Etxeko hautsa	Los trapos sucios	Giménez Bech, Jorge	Alberdania	Irun
Olasagarre, Juanjo	T (Tragediaren poza)	La alegría de la tragedia	Erro, Ángel	Alberdania	Irun
Urretabizkaia, A.	Hiru Mariak	Las tres Marías	Fernández, Cristina	Erein	Donostia

2012

Arretxe, Jon	19 kamera	19 cámaras	Fernández, Cristina	Erein	Donostia
Borda, Itxaro	% 100 basque	100% basque	Montorio, Bego	Meettok	Donostia
Cano, Harkaitz	Pasaia blues	Pasaia blues	Cano, Harkaitz+ Iturria, Mikel	Ttartalo	Donostia
Etxegoien, Fermin	Autokarabana	Autocaravana	Autoitzulpena	Pamiela	Iruñea
Lertxundi, Anjel	Non omnis moriar	Non omnis moriar: lo que antes era exacto	Giménez Bech, Jorge	Etxepare E. I./C. de Prof. y Recursos de Cuenca	Donostia
Linazasoro, Karlos	Bestiarioa; Hilerrikoak: bi nobela labur	Bestiario ; Florilegio del camposanto : dos novelas breves	Markuleta, Gerardo	Palas Atenea	Madril
Morillo, Fernando	Itzalen sua	El fuego de las sombras	Autoitzulpena	Gaumin	Irun
Mujika, Luis Mari	Memoria galduak	Memorias perdidas	Autoitzulpena	Hiria	Donostia
Rodriguez, Eider	Katu jendea	Un montón de gatos	Rodriguez, Eider+Garro, Zigor	Caballo de Troya	Madril
Alberdi, Uxue	Aulki-jokoa	El juego de las sillas	Meabe, Miren Agur	Alberdania	Irun

Lozano, Joseba	Argiaren erreinua	Las siete esferas	Autoitzulpena	Alberdania	Irun
Ugarte, Yurre	Gasolindegian	Todo es rojo	Autoitzulpena	Alberdania	Irun

2013

Apalategi Idirin, Ur	Fikzioaren izterrak	La otra vida	Erro, Ángel	Utriusque Vasconiae	Donostia
Arretxe, Jon	612 euro	612 euros	Fernández, Cristina	Erein	Donostia
Cano, Harkaitz	Neguko zirkua	Circo de invierno	Cano, Harkaitz + ipuin I Jon Alonso Fourcade	Pamiela	Iruñea
Cano, Harkaitz	Twist	Twist	Markuleta, Gerardo	Seix Barral	Bartzelona
Jaio, Karmele	Musika airean	El África de Mandela	Autoitzulpena	Ttartalo	Donostia
Ladron Arana, Alberto	Arotzaren eskuak	Las manos del carpintero	Autoitzulpena	Txertoa	Donostia
Rodriguez, Eider	(Hainbat kontakizun laburren antologia)	Ortigas: antología de relatos	Autoitzulpena	Pamiela	Iruñea
Saizarbitoria, Ramon	Martutene	Martutene	Saizarbitoria, Madalen	Erein	Donostia
Uribe, Kirmen	Mussche	Lo que mueve el mundo	Markuleta, Gerardo	Seix Barral	Bartzelona

2014

Arretxe, Jon	Hutsaren itzalak	Sombras de la nada	Fernández, Cristina	Erein	Donostia
Atxaga, Bernardo	Nevadako egunak	Días de Nevada	Atxaga, Bernardo + Garikano, Asun	Alfaguara	Madril
Irigoién, Joan Mari	Ur arreak, ur garbiak	Aguas limpias, aguas turbias	Autoitzulpena	Ttartalo	Donostia
Iturralde, Joxemari	Ilargi horia	Luna amarilla	Autoitzulpena	Pamiela	Iruñea
Ladron Arana, Alberto	Zer barkaturik ez	Nada que perdonar	Autoitzulpena	Txertoa	Donostia
Landa, Mariasun	Inurrien hiztegia	Diccionario de hormigas	Autoitzulpena	Pamiela	Iruñea
Meabe, Miren Agur	Kristalezko begi bat	Un ojo de cristal	Autoitzulpena	Pamiela	Iruñea
Morillo, Fernando	Santiago bidearen misterioa	El misterio del Camino de Santiago	Autoitzulpena	Gaumin	Irun

Zubizarreta, Patxi	Hiru gutun Iruñetik	Tres cartas desde Pamplona (1934-1940)	Erro, Ángel	Pamiela	Iruñea
--------------------	---------------------	--	-------------	---------	--------

2015

Arretxe, Jon	Morto Vivace	Morto Vivace	Fernández, Cristina + Gereka, Axun	El Gallo de Oro	Errenteria
Arretxe, Jon	Estolda jolasak	Juegos de cloaca	Fernández, Cristina	Erein	Donostia
Epaltza, Aingeru	Gure Jerusalem galdua	Nuestra Jerusalén perdida	Erro, Ángel	Ttarttalo	Donostia
Jimenez, Edorta	Azeria eta lehoia	El zorro y el león	Montorio, Bego	Txalaparta	Tafalla
Jimenez, Irati	Nora ez dakizun hori	Nora	Autoitzulpena	Ttarttalo	Donostia
Luzarraga, Asel	Utopiaren itzalak	Las sombras de la utopía	Autoitzulpena	Tren en movimiento	Buenos Aires
Oñederra, Lourdes	Intemperies	Intemperies	Autoitzulpena	Erein	Donostia
Urretabizkaia, A.	Zuri-beltzeko argazkiak	Retratos en blanco y negro	Rey, Fernando	Pamiela	Iruñea
Zaldua, Iban	Biodiskografiak	Biodiscografías : discos, casetes y demás recuerdos falsos	Autoitzulpena	Páginas de Espuma	Madrid

2016

Arana, Aitor	Maitasun sua	Fuego por amor	Autoitzulpena	Cénlit	Berriozar (Nafarroa)
Arrieta Malaxetxebarria, Y.	Argiaren alaba	La hija de las luces	Rey, Fernando + Rey, Uxue	Cénlit	Berriozar (Nafarroa)
Iturralde, Joxemari	Perlak, kolpeak, musuak, traizioak	Golpes de gracia	Autoitzulpena	Malpaso	Bartzelona
Lertxundi, Anjel	Zu	Tú	Markuleta, Gerardo	Erein	Donostia
Luzarraga, Asel	Gezurra odoletan	La mentira en la sangre	Autoitzulpena	Tren en movimiento	Buenos Aires
Saizarbitoria, Ramon	Lili eta biok	La educación de Lili	Sotelo, Helena + Eguia, Fundación	Erein	Donostia
Sarrionandia, Joseba	Kolosala izango da	Será colosal	Escribano, Daniel	Txalaparta	Tafalla
Uribe, Kirmen	Elkarrekin esnatzeko ordua	La hora de despertarnos juntos	Isasi, J.M.	Seix Barral	Bartzelona
Zubizarreta, Patxi	Laranja bat zaborretan	Una naranja en la basura	Markuleta, Gerardo	Ttarttalo	Donostia

2017

Agirre, Katixa	Atertu arte itxaron	Los turistas desganados	Autoitzulpena	Pre-Textos	Valentzia
Arretxe, Jon	Sator lokatzak	Piel de topo	Fernández, Cristina	Erein	Donostia
Cano, Harkaitz	Beti oporretan	El turista perpetuo	Autoitzulpena	Seix Barral	Bartzelona
Garro, Lander	Gerra txikia	La pequeña guerra	Garro, Lander + Garro, Zigor	Txertoa	Donostia
Igerabide, Juan Kruz	Ez lemaio: Arrasateren erreketak	Ez Lemaio: la quema de Mondragón	Autoitzulpena	Beta III Milenio	Bilbo
Rozas Elizalde, Ixiar	Beltzuria	Beltzuria	Padrón, José Luis	Enclave de Libros	Madril
Ubeda, Garbiñe	Hobe isilik	Mejor me callo	Barroso, Simeon	Txertoa	Donostia

Bibliografia

ARRULA, Garazi (2017): Erdaraz mesedez: autoitzulpen literarioa Euskal Herrian.

Ikuspegi orokor bat. *Senex*. 48: 105-120.

«Auoitzulpena eremu diglosikoetan» jardunaldia. Tralima/Itzulik ikerketa taldea. 2017ko abenduaren 14a. Euskal Herriko Unibertsitatea. Azken kontsulta data: 2018ko maiatzaren 1a. < <https://ehutb.ehu.es/series/5a3a5e83f82b2b62518b45ea> >.

DASILVA, Xosé Manuel (2009): Autotraducirse en Galicia: ¿bilingüismo o diglosia? *Quaderns: revista de traducció*. 16: 143-156

EHAA (2006): AGINDUA, 2006ko uztailaren 5koa, Kultura sailburuarena, euskal liburuen itzulpenarekin zerikusia duten ekintzetarako laguntzak emateko modua arautzen duena. Kultura saila. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritza.

EHAA (2007): EBAZPENA, 2007ko otsailaren 2koa, Kultura, Gazteria eta Kirol sailburuordearena, euskal liburuen itzulpenarekin zerikusia duten ekintzetarako laguntzen deialdiaren ebazpenaren berri ematen duena. Kultura saila. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritza.

EHAA (2008): AGINDUA, 2008ko urtarrilaren 14koa, Kultura sailburuarena, euskal liburuen itzulpenarekin zerikusia duten ekintzetarako laguntzak emateko modua arautu eta deia egiten duena. Kultura saila. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritza.

EHAA (2009): AGINDUA, 2009ko martxoaren 2koa, Kultura sailburuarena, euskal liburuen itzulpenarekin zerikusia duten ekintzetarako laguntzak emateko modua arautu eta deia egiten duena. Kultura saila. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritza

EHAA (2010): AGINDUA, 2010eko martxoaren 10koa, Kulturako sailburuarena, euskal liburuen itzulpenarekin zerikusia duten ekintzetarako laguntzak emateko modua arautu eta deia egiten duena. Kultura saila. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritza

EHAA (2011): AGINDUA, 2011ko otsailaren 2koa, Kulturako sailburuarena, euskal liburuen itzulpenarekin zerikusia duten ekintzetarako laguntzak emateko modua arautu eta deia egiten duena. Kultura saila. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritza.

EHAA (2012): RESOLUCIÓN de 20 de diciembre de 2012, de la Directora del Instituto Vasco Etxepare Euskal Institutua / Basque Institute, por la que se resuelven las

solicitudes de subvención presentada en el segundo plazo al amparo de la Resolución de 20 de marzo de 2012 que establece el procedimiento para la concesión de subvenciones para la traducción literaria. Donostia: Etxepare Euskal Institutua.

EHAA (2013): RESOLUCIÓN de 2 de mayo de 2013, de la Directora del Instituto Vasco Etxepare, por la que se establece el procedimiento para la concesión de subvenciones para la traducción literaria. Donostia: Etxepare Euskal Institutua.

EHAA (2014): RESOLUCIÓN, de 31 de marzo de 2014, de la Directora del Instituto Vasco Etxepare, por la que se establece el procedimiento para la concesión de subvenciones para la traducción literaria. Donostia: Etxepare Euskal Institutua.

EHAA (2015) RESOLUCIÓN de 26 de marzo de 2015, de la Directora del Instituto Vasco Etxepare, por la que se establece el procedimiento para la concesión de subvenciones para la traducción literaria. Donostia: Etxepare Euskal Institutua.

EHAA (2016): RESOLUCIÓN, de 26 de marzo de 2016, de la Directora del Instituto Vasco Etxepare, por la que se establece el procedimiento para la concesión de subvenciones para la traducción literaria. Donostia: Etxepare Euskal Institutua.

EHAA (2017) RESOLUCIÓN, de 27 de marzo de 2017, de la Directora del Instituto Vasco Etxepare, por la que se establece el procedimiento para la concesión de subvenciones para la traducción literaria. Donostia: Etxepare Euskal Institutua.

EGIA, Gotzon. (1999). Anjel Lertxundi eta Jorge Giménez Bech: idazlea eta bere itzultzailea. *Senez*. 21. 113-126.

EHAA (2009): AGINDUA, 2009ko martxoaren 2koa, Kultura sailburuarena, euskal liburuen itzulpenarekin zerikusia duten ekintzetarako laguntzak emateko modua arautu eta deia egiten duena. Kultura saila. Vitoria-Gasteiz. Eusko Jaurlariza.

«Idazleak itzultzaile: Uxue Alberdi». *Elearazi itzulpen bloga*. 2012ko urriaren 19a. Azken kotsulta data: 2018ko maiatzaren 5. <<http://elearazi.eizie.eus/2012/10/19/idazleak-itzultzaile-uxue-alberdi/>>.

JAKA, Aiora (2005): Euskal literatura eta itzulpengintza. *Transcript*. Autoraren itzulpena euskarara. azken kotsulta-data: 2018ko maiatzaren 5a. <<http://www.basqueliterature.com/basque/itzulp>>

LOPEZ GASENI, Manu (2000): Euskaratutako haur eta gazte literaturaren azterketa: funtzioak, eraginak eta itzulpen-estrategiak. *Senez*. 22.

LOPEZ GASENI, Manu (2005): *Autoitzulpengintza euskal haur eta gazte literaturan*. Donostia: Utriusque vasconiae.

LOPEZ GASENI, Manu; ETXANIZ ERLE, Xabier (2005): *90eko hamarkadako haur eta gazte literatura*. Iruñea: Pamiela.

MANTEROLA, Elizabete (2012): Euskal literatura beste hizkuntza batzuetara itzulia Bernardo Atxagaren lanen itzulpen moten arteko aldaera. Vitoria-Gasteiz: Euskal Herriko Unibertsitatea.

RIVAS, Javier (2013): «Una de las labores de la literatura es adelantarse a la verdad notarial». *El país*. Azken kontsulta data: 2018ko maiatzaren 3a. <https://elpais.com/ccaa/2013/03/16/paisvasco/1363390444_972167.html>.

TORREALDAI, Joan Mari (2007): *30 urte liburugintzan*. Andoain: Jakin.

TRENTIN, Guglielmo (1992): Estructura y organización de una base de datos. *Comunicación, Lenguaje y Educación*. 13: 81-88.